

Täysistunto

Keskiviikko 5.10.2016 klo 13.59—17.00

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 17.00.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 50/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Olavi Ala-Nissilän ja varajäseneksi edustaja Juha Pylvään.

3. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 51/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Juha Pylvään.

4. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 52/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan jäseneksi edustaja Mikko Kärnän.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

5. Kansliatoimikunnan täydennysvaali

Vaali VAA 53/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi kansliatoimikunnan jäseneksi edustaja Jukka Kopran ja varajäseneksi edustaja Heli Järvisen.

6. Keskustelualoite ääriliikkeistä ja väkivallasta Suomessa

Keskustelualoite KA 13/2016 vp

Keskustelu

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 6. asiana on ajankohtaiskeskustelu ääriliikkeistä ja väkivallasta Suomessa.

Ajankohtaiskeskustelu alkaa ryhmäpuheenvuorokierroksella, jossa puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Niiden jälkeen 3 minuutin puheenvuoron käyttävät sisäministeri Paula Risikko ja oikeus- ja työministeri Jari Lindström.

Muut puheenvuorot varataan P-painikkeella, ja ne saavat kestää enintään 2 minuuttia. Myönnän nämä puheenvuorot harkitsemassani järjestyksessä, ja harkintani mukaan myönnän myös enintään 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

Kehotan pysymään näissä annetuissa aikarajoissa, koska tälle keskustelulle on varattu aikaa vain 2 tuntia. Näin huolehdimme, että mahdollisimman moni ehtii käyttämään puheenvuoron.

Sitten siirrytään keskusteluun.

Keskustelu

14.02 **Antti Kaikkonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun lämmin kiitos puhemiesneuvostolle, että tähän eduskuntaryhmien puheenjohtajien yhteiseen keskustelualoitteeseen löytyi aika täältä täysistunnosta aika nopeasti. Kiitoksia siitä.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti Helsingin Asema-aukion tapahtumien jälkeen ratkaisusta, joilla puututaan ääriliikkeiden toimintaan maassamme. Nykyisten lakien soveltamista käytäntöön tehostetaan. Viranomaisille osoitetaan lisää voimavaroja. Keskusta tukee näitä ratkaisuja. Katsomme, että ratkaisut on sovitettu kestävästi yhteen ihmisten sanan- ja mielipiteen- sekä yhdistymis- ja kokoontumisvapauden kanssa. Perusoikeuksiin puuttumisen kynnys on tietoisesti asetettu korkealle. On myös ollut tärkeää, että puolueet ovat yhdessä tuominneet väkivallan, vihateot, vihapuheen ja rasismien.

Arvoisa puhemies! Uskomme keskustassa suomalaisten odottavan meiltä päättäjiltä ennen muuta näkemystä siitä, millaisen haluamme tulevaisuuden Suomen olevan. Keskustan tavoite on uudistamalla rakentaa turvallinen, työllistävä ja tasa-arvoinen Suomi, jossa jokaisesta pidetään huolta ja koko maata kehitetään tasapainoisesti. Puolustamme myös tästä eteenpäin kansanvaltaa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksia. Millään väkivaltaan tai muihin rikoksiin syyllistyvillä ääriliikkeillä ei saa olla sijaa Suomessa. Kansanvallassa vaikutusvalta haetaan ja ansaitaan vaaleissa. Vaikutusvalta tulee tällöin suoraan Suomen kansalta.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Arvoisa puhemies! Työttömyys on lisääntynyt Suomessa vuosikausia. Työttömyyden ongelma on vakava, ja sillä voi olla monia sivuvaikutuksia. Kestävin tae myös yhteiskuntarauhalle on, että saamme aikaan suunnanmuutoksen ja työllisyys saadaan Suomessa vihdoin paranemaan. Keskusta on sitoutunut tekemään työllisyyden parantamiseksi kaiken voitavan. Etenkin nuoret ja pitkäaikaistyöttömät on saatava työn kautta takaisin mielekkään elämän syrjään kiinni. Jokaisella on oltava mahdollisuus tämän maan rakentamiseen omalla panoksellaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaiseen elämänmenoon on kuulunut moniääninen ja moniarvoinen keskustelu, jonka kautta olemme pystyneet aikaansaamaan yhteisen näkemyksen, sopimaan asioista ja uudistamaan Suomea. Olen saanut aika paljon yhteydenottoja tavallisilta suomalaisilta, joiden mielestä keskustelusta on monissa asioissa tullut kahden vastapuolen toisiaan leimaavaa ja loukkaavaakin huutelua, jossa maltillisille ja rakentaville näkemyksille ei oikein ole tilaa. Mustavalkoinen vastakkainasettelu ja myös vihapuhe jylläävät etenkin nettipalstoilla ja sosiaalisessa mediassa, valitettavasti. Keskusta haluaa olla palauttamassa Suomeen keskustelukulttuuria, joka nojaa vanhaan viisauteen "arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin". Moniääninen ja -arvoinen keskustelu on yksi ratkaisu myös ihan kaikenlaisten ääriilikkeiden hillinnässä.

Etenkin tällaisena murrosaikana, arvoisa puhemies, eri mielipiteitä suvaitsevalle mutta ratkaisukeskeiselle keskustelulle on tarve. Uskomme suomalaisten tolkullisen enemmistön odottavan myös tätä meiltä päättäjiltä. Eduskuntakin itse voisi kenties omalta pieneltä osaltaan olla näyttämässä esimerkkiä. Kenties. Voisimmeko lopettaa toistemme ohi puhumisen, tai ainakin vähentää sitä, ja tahallisen väärinymmärtämisen, ja sen sijaan laittaa voimavaroja ratkaisujen hakemiseen, aidosti yhdessä?

Arvoisa puhemies! Suomi on pian satavuotias. Tulevan juhluvuoden tunnus on "Yhdessä". Tuossa sanassa kiteytyy kosolti suomalaisuuden perimmäistä olemusta ja sitä, miksi olemme pärjänneet, vaikka isänmaatamme on vuosikymmenten aikana koeteltu niin sisältä kuin ulkoa, niin monin eri tavoin.

Hyvät kollegat! Arvoisa puhemies! On jälleen meistä itsestämme kiinni, kohtaammeko tulevaisuuden yhdessä vai erillään. Keskusta katsoo, että tämä maa pitää rakentaa yhdessä työtä tekemällä ja toisistamme välittäen. Ollaan ihmisiksi.

14.07 Sami Savio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on sitoutunut kitkemään kaikenlaisen aatteellisen väkivallan pois Suomesta. Tarkoitus ei pyhitä keinoja minkään aatteellisen päämäärän edistämiseksi, eivätkä ihmisten pahoinpiteleminen tai omaisuuden tuhoaminen yksinkertaisesti kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan. Henkilöihin, yhteisöihin tai omaisuuteen kohdistuvat hyökkäykset eivät ole yhteiskunnallista vaikuttamista. Ne ovat rikollista toimintaa, jolle ei ole sijaa yhteiskunnassamme.

Olen varma, että kaikki eduskuntapuolueet ovat yhtäläisen sitoutuneita puolustamaan länsimaista demokratiaa. Tuomitsemme yksiselitteisesti kaiken ihmisvihan, syrjinnän ja väkivallan. Demokraattisiin ja laillisiin yhteiskunnallisiin vaikuttamiskeinoihin eivät kuulu sen enempää äärioikeiston harjoittama ihmisten potkiminen kadulla kuin radikaalin ympäristöliikkeen suosima ilkivalta ja väkivalta esimerkiksi tuhopolttojen muodossa useita EU-maita kohdanneesta terrorismista puhumattakaan.

Me perussuomalaiset emme halua Suomea, jossa vallitsee vahvemman oikeus tai anarkia. Kansan etua tulee edistää kansanvaltaisin keinoin ja kunnioittaa Suomen lakeja sekä

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

niiden puolustajia. Puolustamme sananvapautta ja vaadimme poliisille riittäviä resursseja poliittisen väkivallan kitkemiseen sekä väkivaltaan syyllistyneille kovempia tuomioita. Demokraattisessa yhteiskunnassa mielipidettä ei ilmaista virkavaltaa väkivaltaisesti vastustamalla, mailalla hakkaamalla tai polttopulloja tai kiviä heittämällä. Sitä vastoin mielipide ilmaistaan vaaleissa tai rauhanomaisissa mielenosoituksissa, joihin osallistuvien koskemattomuus on taattava.

Arvoisa puhemies! Keskustelemme nyt erittäin vakavasta asiasta. Suomalaisessa yhteiskunnassa on alkanut esiintyä säröjä, joiden korjaamiseen meidän kansanedustajien on yhteiskuntamme korkeimpina kansan valitsemina päättäjinä löydettävä ratkaisu. Ääriliikkeisiin ja poliittiseen toimintaan perustuvan väkivallan osuus suomalaisen yhteiskunnan koko väkivallasta on onneksi yhä pieni. Vuonna 2015 Suomessa tilastoiduista 30 000 pahoinpitelystä vain 17 oli ääriliikkeiden tekemiä. Silti jokainen tapaus on liikaa.

Perussuomalaisten mielestä ratkaisu ei kuitenkaan ole erillinen, tiettyjen järjestöjen toiminnan kieltävä lainsäädäntö. Nykylainsäädäntö ja viranomaisten aiempi valmistelutyö antavat jo keinot puuttua väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan. Toimeenpanossa on sitä vastoin petrattavaa. Myöskään sananvapauden rajoittaminen tai kansalaisoikeuksiin puuttuminen eivät kuulu demokraattiseen Suomeen. Historiaa lukeneet tietävät hyvin, että harmitsematon järjestöjen toiminnan kieltäminen ja sananvapauden rajoittaminen voisivat johtaa entistä radikaalimpaan maanalaiseen toimintaan. Kiellettäviksi katsottavien yksittäisten järjestöjen tai ideologioiden nimeäminen on kansalaisoikeuksien näkökulmasta arveluttavaa, eikä lainsäädäntöteitse kuulu laatia tällaisia mustia listoja. Ääriliikkeen määritelmän täytyy olla kaikille liikkeille ja ideologioille yhtäläinen, jotta poliittiset ajohahdit vältetään ja tasapuolinen kohtelu lain edessä varmistetaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat torjua ääriliikkeiden aiheuttamaa uhkaa siten, että nykyistä lainsäädäntöä toimeenpannaan tehokkaammin ja uhkakuviin puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sisäministeriö on julkaissut uudistetun Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman. Kohdentamalla ohjelman keinoja radikalisoitumisvaarassa oleviin ryhmiin on mahdollista saada aikaan hyviä tuloksia.

Puolueiden, kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten on haastettava kaikki suomalaiset osallistumaan asialliseen julkiseen keskusteluun. Mitä paremmin ääritahojen tavoitteista ollaan selvillä, sitä helpompaa on ongelmien torjunta demokraattisin keinoin, ja toisaalta, asiallisen ja perustellun keskustelun esimerkiksi maahanmuutosta on oltava jatkossakin mahdollista ilman pelkoa leimautumisesta ääriliikkeen edustajaksi. Sananvapaus on länsimaisen demokratian tärkeä kulmakivi, ja sitä tulee kunnioittaa maailmankatsomuksellisista eroista huolimatta. Yhteiskunnassamme on kiistämättä yhä lukuisia korjaamista vaativia epäkohtia. Niitä on korjattava demokratian keinoin, jolloin kansalaisten tukemat uudistukset ja todistetusti toimiva kansanvaltainen hallintojärjestelmä vievät onnistuessaan tilaa myös ääriliikkeiden kasvulta. Niin kauan kuin me yhdessä uskomme yhteisten pelisääntöjen noudattamiseen, meillä on yhteiskunta.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä antaa tukensa hallituksen toimenpiteille, jotka edesauttavat ääriliikehännän kitkemistä Suomesta ja tekevät kotimaastamme turvallisemman sekä nykyisille että tuleville sukupolville.

14.12 Kari Tolvanen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on ihmisen välittömin perustarve heti säällisen toimeentulon jälkeen. Turvallisuudentunteen ta-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

kaaminen onkin eräs järjestäytyneen yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä. Euroopassa tapahtunut turvallisuusympäristön muutos on muuttanut yleistä asenneilmastoa kireämmäksi. Myös suomalaisten varsin hyvä luottamus turvallisuuteen on järkkynyt.

Muutaman viikon takaiset Asema-aukion tapahtumat ovat järkyttäneet meitä kaikkia. Äärinationalistien mielenilmauksen yhteydessä ihminen joutui vakavan väkivallan uhriksi. Teemme kaikkemme sen eteen, että vastaavia tekoja ei enää tapahtuisi. Kokoomus tuomitsee kaiken poliittisen väkivallan, rasismien ja vihapuheen. Siis kaiken poliittisen väkivallan, rasismien ja vihapuheen. Meidän tulee tehdä kaikki voitavamme, jotta väkivalloin tai muilla rikoksilla ei enää ajettaisi Suomessa aatteellisia päämääriä.

Hallitus hyväksyi viime viikolla sisäministeri Paula Risikon johdolla valmistellut toimenpiteet äärijärjestöjen toimintaan puuttumiseksi. Nyt tulee pyrkiä rajoittamaan äärijärjestöjen toimintaedellytyksiä, arvioimaan niiden laillisuutta, tehostamaan viharikosten tutkintaa ja parantamaan rikosten ennaltaehkäisyä. Väkivaltaiset äärijärjestöt eivät ansaitse lainsuojaa. Nykyinen lainsäädäntömme tuntee mahdollisuuden lakkauttaa sellainen järjestö, joka toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja. Pidämme tärkeänä, että viranomaiset ja tuomioistuimet tulevat arvioimaan Suomen vastarintaliikkeen ja muiden vastaavien järjestöjen laillisuuden.

Äärijärjestöjen toimintaedellytyksien rajoittamiseksi tulee arvioida myös mahdollisuutta kieltää äärijärjestöjen tunnusten käyttäminen ja mielenosoitusten riskiarvioinnin parantamista esimerkiksi pidentämällä mielenosoituksista ilmoittamisen määräaika. Hallitus linjasi poliisin resurssien kohdentamisesta äärijärjestöjen toiminnan selvittämiseen, ennaltaehkäisyyn ja vihapuheen tutkintaan. Viime viikonloppuna mediassa kerrotun mukaisesti viharikosten määrä on kasvanut. Erityisen huolestuttavaa on, että näissä teoissa näkyy väkivaltaisten äärijärjestöjen lisäksi radikalisoituneita yksittäisiä tekijöitä.

Poliisitutkinnassa tulee panostaa aikaisempaa paremmin siihen, että viharikoksiin liittyvät motiivit saadaan tutkittua, jotta ne voitaisiin ottaa tuomioistuimissa nykyistä paremmin huomioon. Motiivin tutkinta on kyllä kieltämättä haastavaa, mutta sitä tulisi tehostaa, jotta rikoksen vihamotiivi voidaan huomioida syyteharkinnassa nykyistä useammin.

Kukaan ei ole syntyessään rasisti. Syrjivä ajattelu ja vihapuhe ovat asioita, jotka opitaan. Esimerkiksi osattomaksi jäämisen kokemukset, syrjäytyminen ja turhautuminen ajavat etsimään merkityksiä ääriliikkeistä. Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen julkisti toukokuun alussa ohjelman rasismien ja vihapuheen estämiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistämiseksi. Merkityksellinen Suomessa -nimisessä ohjelmassa otetaan käyttöön koulutuksen, kulttuurin, nuorisotyön ja liikunnan toiminnot sen varmistamiseksi, että lapset ja nuoret oppisivat alusta alkaen suvaitsevaisiksi, toista kunnioittaviksi ja yhdenvertaisuutta arvostaviksi. Lasten ja nuorten parissa työskenteleviä kouluttamalla varmistetaan, että heillä on ammattitaitoa puuttua vihapuheeseen. Varhain puuttamalla voidaan ehkäistä vihapuheen muuttuminen vihateoiksi.

Arvoisa puhemies! Viime aikojen keskustelu on keskittynyt oikeutetusti äärinationalistiseen väkivaltaan. Sen ohella on tärkeää toimia kaiken poliittisen väkivallan kitkemiseksi. Kenenkään ei tulisi joutua pelkäämään turvallisuutensa puolesta työpäivänsä aikana. On käsittämätöntä esimerkiksi, että mielenosoituksen yhteydessä virkatehtävää hoitava poliisi tai lepovuorossa oleva bussinkuljettaja joutuu väkivallanteon tai sen yrityksen uhriksi äärijärjestöjen toimesta. Vuosittain mielenosoituksissa, tai pikemminkin mellakoissa, aiheutetaan kymmenientuhansien eurojen vahinko sivullisten omaisuudelle. Väkivallan käyttä-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

minen tai sivullisten omaisuuden tuhoaminen ei ole sallittua mielenosoittamista. Pidetään huoli, että myös näihin rikoksiin puuttumiseen on riittävät keinot.

Arvoisat kansanedustajat, meillä päättäjillä on vastuu siitä, että maamme turvallisuus taataan. Väkivaltaisten äärijärjestöjen toimintaan ja viharikollisuuteen tulee nyt puuttua. Hallituksen tekemät linjaukset ovat hyvä alku tähän työhön, jota tulee nyt jatkaa edelleen.

14.18 Ilkka Kantola sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Romaanissaan Kärpästen herra Nobel-kirjailija William Golding kuvaa taitavasti sitä, miten sivistyneiden ihmisten käy kriisitilanteessa liikkeelle laitettujen perättömien huhujen vaikutuksesta. Pelloissaan olevat ihmiset alkavat toimia irrationaalisesti. He alkavat epäillä toistensa oikeutta. Syntyy liittoutumia. Järjettömät mielikuvat muuttuvat viholliskuviksi. Lopulta viha johtaa järjettömiin surmatekoihin yhteisössä, jonka piti olla kaikin puolin järkevä ja sivistynyt. Nobel-kirjailijan viesti on vahva: demokratian ja sivistyksen mureneminen johtaa lopulta järjettömään vihaan, väkivaltaan ja syyttömien kuolemaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on hyvä maa. Menestyksemme rakentuu demokratialle ja sivistykselle. Monipuoluejärjestelmämme on osoittautunut keinoksi, jonka kautta kansalaisten erilaiset näkemykset ovat päässeet vaikuttamaan yhteiskuntamme kehitykseen. Yhdessä olemme kyenneet luomaan suotuisat puitteet tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden vahvistumiselle.

Tilanne on kuitenkin muuttumassa. Muutos näkyy demokratian vastaisten äärioikeistolaisten, uusnatsismia edustavien ääriliikkeiden vahvistumisena. Näkyviin tullut poliittinen väkivalta on merkki pinnan alla tapahtuvasta huolestuttavasta liikehdinnästä. Olemme yhtä mieltä siitä, että on syytä nyt olla valveilla. Olemme nähneet kansalaisen menettävän henkensä poliittisen väkivallan uhrina. Poliittisista vaikutteista syntyvä väkivalta on uhka koko demokraattiselle järjestelmällemme, jos annamme väkivallan hyväksyville ääriliikkeille tilaa.

Arvoisa puhemies! On tärkeätä, että meillä on yhteinen halu sanoa jyrkkä ei kaikelle poliittiselle väkivallalle ja demokratian vastaisille ääriliikkeille. Vastuu demokratian puolustamisesta ja yhteiskuntarauhan lujittamisesta kuuluu meille kaikille. Se, mitä me lausumme tai mitä kantoja otamme tai minkälaisissa järjestöissä toimimme, on monille kansalaisille malli, jota he ovat valmiita seuraamaan. Äänestäjät ovat asettaneet meidät kantamaan vastuuta. Heillä on oikeus odottaa, että me myös puhumme ja toimimme vastuullisesti. Huonosti harkituilla sanoillamme ja teoillamme voimme vahvistaa asenteita, jotka antavat hyväksynnän demokratiaa halveksiville ääriliikkeille ja väkivaltaan johtavalle vihalle. Tai voimme viisaasti perustella ja vakuuttaa, että kaikista puutteistaan huolimatta demokratia on paras menetelmä edistää niin yksilön kuin koko kansakunnankin hyvää.

Samhällets värderingar mäts i hur det förhåller sig till sina minoriteter. Att godkänna olikhet är en del av bildningen. Vi kan inte acceptera att någon diskrimineras på basis av ålder, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, sexuell läggning eller annan personlig egenskap.

Arvoisa puhemies! Eurooppalaisten demokraattisten puolueiden rasismin vastaisessa peruskirjassa puolueet sitoutuvat "puolustamaan ihmisoikeuksia ja demokraattisia periaatteita, torjumaan rodullista häirintää ja kiihottamista kansanryhmää vastaan sekä rotusyrjintää ja kaikkia rasistisen väkivallan muotoja". SDP on esittänyt, että puolueet nykytilanteessa

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

allekirjoittaisivat uudelleen rasisminvastaisen julistuksen ja edellyttäisivät kunnallisvaaliehdokkailta siihen sitoutumista.

Arvoisa puhemies! Kansanedustajan puhevapaus on perustuslaissa turvattu. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kansanedustaja voisi lausua mitä tahansa joutumatta rikosvastuuseen. Kansanedustajien saamat syytteet ja epäilyt sananvapauden väärinkäyttämisestä eivät ole edustuksellisen demokratiamme kauneimpia kukkia. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on jyrkässä ristiriidassa demokraattisesti päätettyjen yhteisten arvojemme kanssa. Sillä leikkiminen on leikkiä tulella, jonka vaarallisuuden me tiedämme fasismin ja natsismin historiasta Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Vallanhaluun nojaavat rasistiset ja väkivaltaan valmiit poliittiset ääriliikkeet käyttävät hyväksi ihmisten katkeruutta ja toivottomuutta kasvavan eriarvoisuuden keskellä. Meidän on demokraattisin keinoin ponnisteltava tarmokkaammin yhteiskunnan kahtiajakautumisen torjumiseksi. On luotava tukevammat jalansijat heille, jotka ovat pudonneet ja joutuneet syrjään. On vahvistettava aitoa dialogia päättäjien ja eri kansalaisryhmien välillä. On lisättävä kansalaisten demokraattisia vaikutusmahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Demokratia on puolustamisen arvoinen. Demokratiaa on puolustettava.

14.23 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa sanotaan, että puhuminen on hopeaa mutta vaikeneminen kultaa. Hiljaisuus on meidän tavaramerkkimme. Bertolt Brechtin mukaan Suomi on maa, jossa vaietaan kahdella kielellä. On aika rikkoa tämä hiljaisuus.

Kuolemaan johtanut väkivalta ääriliikkeen tilaisuudessa Helsingissä on herätys siihen, että Suomessa pesii väkivaltaan turvautuvia poliittisia liikkeitä. Sama nähtiin Jyväskylän kirjastopuukotuksessa tammikuussa 2013. Demokratialla on oikeus itsepuolustukseen. Emme hyväksy väkivallan käyttöä koskaan poliittisten tavoitteiden ajamiseen. Lainsäädännössä on jo nyt välineet väkivallan käytön, väkivaltaan yllyttämisen, rasismin, vihapuheen ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Käytetään niitä. Rikoslakiin tulee myös lisätä järjestäytyneen rasismin kielto.

Suomessa ei aina tunnisteta viharikoksia tai rasistisia motiiveja rikollisuudessa. Vuosittain tehdään 600—700 rikosilmoitusta, jotka sisältävät epäilyn rasismista. Rasismia rangaistuksen koventamisperusteena käytetään vuosittain alle 20 tapauksessa.

Arvoisa puhemies! Viharikokset ja rasistiset rikokset ovat usein sanallisia loukkauksia. Saatamme vähätellen sanoa, että jokin asia on "vain puhetta". Unohdamme, että myös puhe on teko — puheella voi loukata, lannistaa, alistaa, syrjäyttää. Suuret muutokset maailmassa käynnistyvät aina puheella. Raamattu on puhetta. Perustuslaki on puhetta. YK:n ihmisoikeuksien julistus on puhetta. Puhe luo yhteiskuntamme ja muuttaa maailmaa. On tärkeää, mitä ja miten puhumme ja miten toisten puheisiin vastaamme.

Vihapuhe ei ole Suomessa uutta. Vuoden 1918 sisällissodassa tapettiin "punaroistoja" tai "lahtariperkeleitä", aivan tavallisia suomalaisia, jotka eri syistä olivat ajautuneet konfliktin äärilaidoille — lopulta aseet kädessä. Maltillisesta puheesta oli puute. Näin tiedämme käyneen myös Jugoslavian hajoamissodissa ja Ruandan kansanmurhassa.

Uusnatsien toimintakulttuuriin kuuluu väkivallan käytöllä pelottelu. Jokainen poliittinen liike joutuu tekemään selväksi suhteensa väkivaltaan. Vasemmisto on tehnyt pesäeron aseelliseen vallankumoukseen, oikeisto oikeistoradikalismiin, me vihreät ekoterrorismiin.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Poliittisella kentällä kukaan ei saa flirttailla väkivallan tai vihapuheen kanssa. Kaikilla poliittisilla liikkeillä on tästä vastuu.

Arvoisa puhemies! Pitäisikö Suomen vastarintaliike järjestönä ja sen tunnusten käyttö lailla kieltää? Viranomaisten asia on nyt selvittää, onko järjestöön pesiytynyt sellainen järjestyneen väkivallan ihannointi ja yllytyskulttuuri, että kovat keinot on otettava käyttöön.

Sosiaalinen media on arkipäiväistänyt vihapuheen. Häpäisy ja väärin väitteiden esittäminen on jokapäiväistä. Julkisen sanan neuvoston langettavia päätöksiä keräillään. Kun somessa ja muussa mediassa asetetaan kokonaan hyvien tapojen ja lainsäädännön ulkopuolelle, on viranomaisten aika toimia. Vihapuheelle on laitettava raja.

Mitä tapahtuu kouluissa tänään, se tapahtuu laajemmin yhteiskunnassa myöhemmin. Suomalainen koulu ei ole tällä hetkellä hyvä ja turvallinen paikka kaikille lapsille. Tulemme vielä löytämään tämän edestämme.

Ärade talman! Hattal i sociala medier och mobbningskultur når också barn och skolor. Skolorna är inte trygga för barn i dagens Finland. Det som händer i skolorna i dag händer mer omfattande i samhället i morgon.

Puhemies! Minulla kävi eduskunnassa vieraana ryhmä Suomen romaninuoria. Kysyin heiltä, onko Suomessa rasismia. Kaikki räjähtivät nauramaan. Kun kysyin, miltä rasismi tuntuu, romanipoika vastasi: "No, ensin se tuntui pahalta, sitten ajattelin, että eihän se ole mitään henkilökohtaista, se on vaan tää mun ihonväri." Jos annamme vähänkään tilaa rasismille, silloin syntyy tilaa myös väkivaltaa ja syrjintää käyttäville liikkeille. Siksi rasismin torjuminen on koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Onneksi Suomessa on myös tolkun ihmisiä. Tolkku on asian ymmärtämistä, mutta tolkkua pitää liittää myös toimintakyky, uskallus puuttua asioihin. Kutsutaan sitä vaikka rönttiydeksi, uskallukseksi puuttua vääryyksiin. Tätä rönttiyttä Suomessa nyt tarvitaan. Hiljaisuuden aika on ohi. Joskus hiljaisuus voi tappaa: kun emme puutu ajoissa, kun vihapuhe nostattaa väkivallan. Koskaan ei tee virhettä avatessaan suunsa niiden puolesta, jotka eivät saa omaa ääntään kuuluviin tai joiden ääni on jo sortunut.

14.28 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikojen keskustelussa on toistuvasti liitetty poliittinen väkivalta ääriliikkeisiin. Tämä ei ole viisasta tai edes totta. Suurin osa radikaaleista liikkeistämme ei nimittäin hyväksy väkivaltaa saati käytä sitä. Toisaalta historia tuntee esimerkkejä, joissa väkivaltaa käyttävät poliittisen kartan keskiryhmät. Valtavirrasta katsoen ovat toisinajattelijat aina ääressä. Toimivassa demokratiassa tämä kuitenkin nähdään vahvuutena. Ymmärretään, että järjestelmä tarvitsee ääriliikkeitä ajattelemaan laatikon ulkopuolelta, sanomaan ensimmäisenä ääneen sellaisia huimaa ideoita kuin naisten äänioikeus, orjuuden kieltäminen, omaisuudensuoja, vapaa ehkäisy tai perustulo. Ongelmamme ei siis ole ääriliike vaan poliittinen väkivalta: poliittisesti motivoitunut väkivalta, poliittisten tavoitteiden ajaminen väkivallan keinoin. Viime kädessä demokraattiset oikeudet ovat aina toisinajattelun oikeuksia, sellaisia kuin oikeutta kävellä kadulla pelkäämättä, osoittaa mieltä ja järjestäytyä vaatimaan muutosta. Tämän kaiken poliittinen väkivalta asettaa kyseenalaiseksi.

Arvoisa puhemies! Ihmisiä ei tapa nationalismi, ei anarkismi, ei edes kansallissosialismi, vaan toiset ihmiset. Siksi poliittistakin väkivaltaa ehkäistään tunnistamalla toimijoita, ei ympäripyöreällä taivastelulla ääriliikkeistä. On nimettävä, kuka lyö, kuka kannustaa lyö-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

mään ja kuka maksaa lyömisestä. Suomessa on joitakin ääriryhmiä, jotka hyväksyvät väkivallan ja käyttävät sitä. Poliittisen väkivallan ei kuitenkaan tarvitse olla perinteisessä mielessä järjestäytynyttä. On esimerkiksi syytä uskoa, että useat polttopulloiskut vastaanottokeskuksiin suunniteltiin ja toteutettiin yhden henkilön toimesta, vaikka niitä edelsikin rasistisissa nettijulkaisuissa ja keskustelupalstoilla rakennettu taustatarina.

Meillä on jo olemassa lainsäädäntö, jota poliittisen väkivallan hillitsemiseen tarvitaan. Väkivalta on Suomessa kriminalisoitu, samoin vihapuheen kestoteemat ja rikollisen toiminnan rahoittaminen. Onneksi kyse on vielä niin pienestä ilmiöstä, että siihen puuttuminen ei voi olla myöskään resursseista kiinni.

Niin, hyvät kollegat, enemmän harhaan kuin perille vie myös poliittisen väkivallan yhdistäminen syrjäytymiseen. Liian helposti se nimittäin eksyttää meidät leimaamaan köyhät potentiaalisesti vaarallisiksi reppanoiksi. On selvää, että eriarvoisuuden kasvu heikentää sosiaalisia sidoksia ja paisuttaa rikostilastoja. Sen sijaan poliittiseen väkivaltaan sillä ei ole yksiselitteistä suhdetta. Siksei olekaan uskottavaa, että poliittinen väkivalta väistetään nostamalla toimeentulotukea tai kannustamalla koulupudokkaita — sinänsä hyviä hankkeita kumpikin. Kyse on monimutkaisesta ilmiöstä, jossa keskiluokan oheneminen yhdistyy uuden teknologian mahdollisuuksiin ja historiallisen muistin rapautumiseen.

Arvoisa puhemies! Jos rehellisiä ollaan, suomalaispoliitikot tapaavat hämmentyä poliittisen väkivallan edessä. Meillä ei ole rutiinia, ei oikeita sanoja, ei varmuutta niiden sanomiseen oikealla hetkellä. Se ei ole meille kunniaksi, mutta ehkä kuitenkin on parempi näin. Suomi on vielä maa, jossa poliittista väkivaltaa esiintyy kansainvälisesti vertaillen vähän ja jossa sillä ei ole laajojen väestöryhmien tukea, jossa voi törmätä ministeriin metrossa tai presidenttiin nakkikioskillä. Se on hieno asia. Väkivallaton poliittinen kulttuuri ei meilläkään ole kuitenkaan itsestäänselvyys. Vielä 1940-luvulla isotätini potkittiin keskenmenoon kommunististen kirjoitusten vuoksi ja isoenoni ammuttiin pasifistina. Sen jälkeen on Suomen pitänyt kulkea pitkä matka. Meille tänä päivänä ei politiikka onneksi enää ole vakava turvallisuusriski. Tehdään nyt viisaita päätöksiä, jottei siitä sellaista tulekaan enää koskaan.

14.34 **Eva Biaudet r:** Värderade talman! Vi måste våga ställa frågan vad som har gått fel i Finland när en nazistisk organisation och en av organisationens frontfigurer, som är känd hos polisen från tidigare, tillåts sprida sitt diskriminerande och demokratifientliga budskap på nätet, uppmanar till militant träning med vapen och våld för sig — denna gång på en förbipasserande person, Jimi Karttunen, så att han dör. Till hans anhöriga vill vi här framföra vårt deltagande i sorgen.

Värderade talman! För att travestera på kampanjsloggan om att allt handlar om ekonomin säger vi: It's about xenophobia, stupid! Ett skifte i den politiska kartan verkar ha skett i Europa och USA. Rasism och rädsla för invandring har givit oss Trump, brexit och en helt ny nationalistiskt färgad politik — för att citera Zack Beauchamp i tidskriften Vox. Hos oss har detta skifte gett en regering med sannfinländarna. Det är uppenbart att det i den sannfinländska partiapparaten och riksdagsgruppen finns personer som har kontakt och öppet sympatiserar med högerextremismen, rent av med denna nazistiska extremrörelse som nu är i fokus. Det är något som svenska riksdagsgruppen starkt tar avstånd från.

Arvoisa puhemies! Oireellista Suomen hallituspolitiikalle on haluttomuus myöntää, miten voimakkaasti muukalaisvihamielinen Nuiva manifesti vuodelta 2010 on vaikuttanut

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

lainsäädäntöön ja muuttanut retoriikkaa maassamme, esimerkiksi niin, että maamme 25 000 ulkomaalaista saavat yhtäkkiä pääministerin sanomaan Suomen olevan "sietokyvyn rajalla". Poliittisessa keskustelussa natsistista väkivallantekoa vähätellään toteamalla myös ulkomaalaisten syyllistyneen väkivallantekoihin, ja myös viime viikon eduskunnan kyselytunnilla monet kytivät SVL:n islamistisiin ekstremisteihin Suomessa. Miksi näin?

Ruotsalainen eduskuntaryhmä irtisanoutuu voimakkaasti kaikista väkivallanteoista. Historiaa peilinä käyttäen kieltäydymme sulkemasta silmiämme tai vähättelemästä demokratiaamme ja kaikkiin vähemmistöihin kohdistuvaa uhkaa, jota aiheuttaa tämä uusnatsistinen järjestö tai järjestöt tai yksittäiset poliitikot, jotka flirttailevat rasismien kanssa.

Arvoisa puhemies! Huolimatta siitä, ettemme kuulu samaan puolueeseen, olen ihaillut Saksan kristillisdemokraattien johtajaa Angela Merkeliä, jolla on ollut vahvuutta pitää korkeaa eettistä profiilia puuttuessaan suuriin kansanvaelluksiin, joita Syyrian sota ja Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan konfliktit synnyttivät. Samaa ei voi sanoa useiden muiden Euroopan maiden johtajista. Tässä asiassa toivon, että meidän hallituksemme, jolla on sama poliittinen perusta kuin Merkelillä, nyt valitsisi selvästi puolensa.

On ainakin yksi toinen maa, jossa on onnistuttu muuttamaan kehitystä ja vastustamaan äärioikeistolaista populismia. Kanadassa runsaat 20 prosenttia asukkaista on ulkomaalais-syntyisiä. Kun muut maat ovat tehneet kaikkensa syyrialaisien pakolaisten pysäyttämiseksi, niin Kanada on toivottanut heidät tervetulleiksi. Kanadalaiset suhtautuvat kyselyissä avoimesti ja optimistisesti maahanmuuttoon. Kanadan maahanmuuttomalli on kuin rokotus rasismia vastaan.

Värderade talman! Lagstiftning är ett sätt att motarbeta extremhöger, rasism och våldsamma extremister. Vi vill införa förbud att offentligt använda kännetecken för rasistiska och våldsamma kriminella grupperingar. Verbala hot mot tjänstemän och personer i offentliga uppdrag bör entydigt definieras i strafflagen. Tvångsmedelslagen ska ge möjlighet till polisutredning av hatinlägg på sociala medier. Polisstyrelsen bör kartlägga behovet av speciell utbildning för poliser, och systematiskt rensa hatprat och rasism inom polisen. Antirasism bör entydigt komma fram i polisens etiska ed.

Svenska riksdagsgruppen föreslår också att polisen de närmaste åren ställer upp ett klart procentmål för sin rekrytering, så att flera poliser med mångkulturell bakgrund kan rekryteras, även kvinnliga. Vi lever i en tid då världen förändras snabbt. Om vi inte är vaksamma för det hot mot demokratin och vår trygghet som rasistiska extremhöger och våldsamma extremister utgör, är våra grundläggande värderingar så som nordiskt inkluderande och jämlikt samhälle hotade.

Lopuksi, arvoisa puhemies, ruotsalainen eduskuntaryhmä vastustaa kaikenlaisen vihapuheen ja syrjinnän normalisointia eikä lakkaa koskaan puhumasta äärioikeiston tai rasismien demokratialle aiheuttamasta uhasta.

14.39 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! "Suomen vaikein sana (Hälinää — Puhemies koputtaa) on nyt 'yhdessä'." Eilisen Helsingin Sanomien otsikon jutussa ei käsitelty itsenäisyytemme satavuotisteemaa "Yhdessä" eikä väkivaltaisista ääriliikkeistä ja vihapuhetta. Otsikko on kuitenkin osuva myös tämän päivän keskusteluun. Yhdessä toimiminen ei ole aina helppoa, mutta se on ainoa tie yhteiskunnan menes-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

tymiseen, ja toivon, että tämä keskustelu antaa vahvan viestin siitä, että me yhdessä puolustamme jokaisen Suomessa asuvan oikeutta elämään ja turvallisuuteen.

Vihapuhe synnyttää vihatekoja. Erityisesti meillä päättäjillä on iso vastuu, miten käytämme sanoja. Väestöryhmien hyvien suhteiden rakentamiseen tarvitaan niin päättäjien, viranomaisten kuin koko kansalaisyhteiskunnan yhteisiä ponnisteluja. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei hyväksy rasismia. Jokaisen ihmisen täysi ihmisarvo ei ole meille mielipide vaan luovuttamaton vakaumus.

Sosiaalisen median keskusteluissa yhden ääri liikkeen laittomuuksia puolustellaan usein toisen ääri liikkeen laittomilla toimilla. Toistensa vastapöoleja eivät kuitenkaan ole oikeiston ja vasemmiston ääri liikkeet tai kantasuomalaisen ja maahanmuuttajataustaisten radikalisoituneet ryhmittymät: nämä kaikki ovat radikalisoitumisen eri muotoja ja yhtä haitallisia yleiselle turvallisuudelle. Näiden vastakohta on järjestäytynyt, demokraattinen yhteiskunta. Mielenosoittaminen kuuluu demokraattiseen yhteiskuntaan, mellakointi ja väkivalta eivät.

Viimeisimmän ihmisoikeus selonteon mukaan: "Vihapuhe rajoittaa sananvapautta luomalla yleistä turvattomuuden ilmapiiriä. Vihapuheen kohteena olevien henkilöiden oikeus oman mielipiteen ja identiteetin esiintuomiseen ilman pelkoa saattaa vaarantua." Avoimen rasistinen puhe luo pelon ilmapiiriä, joka heikentää maahanmuuttajien mahdollisuuksia ja ehkä myös halua tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kärjistävistä lausunnoista tulee helposti itseään toteuttava ennustus. Rasismin aikaansaamasta kielteisestä kehästä seuraa syrjäytymistä ja houkutusta radikalisoitumiseen ja rikolliseen elämäntapaan.

Ääri liikkeisiin ajautumisen taustalla, riippumatta aatteesta, on usein syrjäytymistä ja näköalattomuutta. Kielteisen kehän kääntäminen myönteiseksi vaatii yhteisöllisten työtapojen tuomista kouluihin, tehokasta kotouttamista sekä toimia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Koulutus- ja työllisyysasteen nostaminen ovat myös yhteiskuntarauhaa lisääviä toimia. Turvallisuusuhkien torjumiseksi tarvitaan myös riittäviä resursseja ja toimivaltuuksia turvallisuusviranomaisille.

Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmämme on vakavasti huolestunut poliisin resurssien riittävyydestä ja samalla sisäisen turvallisuuden heikkenemisestä. Jo ensi vuonna poliisien määrä uhkaa vähetä yli 200:lla ja tuo 7 000:nkin poliisin raja alittua. Jätimme perjantaina talousarvioaloitteen 22 miljoonan euron lisäyksestä poliisin määrärahoihin, ja toivomme hallituspuolueilta ymmärrystä ja kannatusta aloitteellemme. Pelkät eduskunnassa lausutut korulauseet eivät valitettavasti riitä ääri liikkeiden torjumiseen. Siihen ei myöskään riitä muutaman poliisin siirtäminen kentältä netin ääreen. Keskeistä on, että poliisilla on maanlaajuisesti riittävät henkilöstövoimavarat, jotta se voi hoitaa hyvin tehtävänsä ja puuttua ilmenneisiin uhkatekijöihin ajoissa.

Arvoisa puhemies! Jakautunut kansakunta on heikko kansakunta. Me tarvitsemme puheenvuoroja ja äänenpainoja, joissa erilaisia mielipiteitä kuunnellaan ja kunnioitetaan, erilaisia ihmisiä arvostetaan ja joissa pidetään huolta, että kaikki pysyvät kyydissä mukana. Olemme liian pieni kansakunta siihen, että joku suljetaan joukosta pois. Vikojen ja erimielisyyksien etsimisen ja korostamisen sijaan huomiota pitää kiinnittää asioihin, jotka meitä yhdistävät. Toivon, että viimeaikaisista synkistä tapahtumista alkaisi myönteinen kehitys, jonka myötä jokaiselle yksilölle kuuluva ihmisarvo palautetaan yhteiskuntamme perusperiaatteeksi ja sitä toteutetaan myös käytännön elämässä — yhdessä.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Risikon vuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

14.45 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus, niin kuin ehdoton valtaosa Suomen kansasta, tuomitsee kaiken väkivallan, vihapuheen ja rasismien. Hallitus päätti viikko sitten, että väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan puututaan laajasti ja tehokkaasti sekä lainsäädäntö- ja muilla toimilla että vahvistamalla viranomaisten resursseja. Väkivaltaisten ekstremististen yhdistysten tai yhteenliittymien laillisuus selvitetään. Poliisihallitus on jo aloittanut yhteistyön Valtakunnansyyttäjänviraston kanssa yhdistyslain mukaisten toimintavastuiden ja mallien selventämiseksi. Samalla on aloitettu valmistelemaan vihapuheen torjuntaan kohdistuvia toimia. Lisäksi käynnistetään lainsäädäntötoimia. Oikeusministeriö käynnistää arvioinnin kokoontumislain mukaisen ilmoitusmenettelyn muuttamiseksi. Sisäministeriö puolestaan käynnistää yhteistyössä oikeusministeriön kanssa arvioinnin, jonka tavoitteena on lakkautettujen väkivaltaisten ääriliikkeiden tunnus-ten käytön kieltäminen lailla. Nämä ovat siis uusia toimia.

Väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaa on pyritty ennalta ehkäisemään suunnitelmallisesti jo vuodesta 2012 lähtien. Huhtikuussa 2016 hyväksyttiin järjestyksessä toinen kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin vastainen toimenpideohjelma. Ohjelman tavoitteena on puuttua ajoissa ja oikealla tavalla väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan. Tästä esimerkiksi toimintamallina tällainen Ankkuri-toiminta, jota poliisilaitoksilla toteutetaan kautta maan.

Nettipoliisitoimintaa on ollut Suomessa jo lähes kymmenen vuoden ajan, ja siitä on erittäin hyviä kokemuksia. Näkyvällä poliisitoiminnalla myös sosiaalisessa mediassa lisätään kansalaisten turvallisuutta. On selvää, että kaikkeen tähän mainittuun, mistä äsken tuossa kerroin, tarvitaan lisää voimavaroja. Tätä ilmiötä ei pelkästään hyvällä tahdolla selätetä. Sisäministeriö ja oikeusministeriö laativatkin tästä esityksen täydentävään talousarviokäsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Kaikki väkivalta ja vihapuhe on tuomittavaa. Vihapuhe on kasvualusta ääriliikkeille ja väkivallalle. Emme saa unohtaa, että sanoillakin voidaan loukata ja että myös verkossa pahoinpidellään ihmisiä. Henkisestä pahoinpitelystä on kovin lyhyt matka fyysiseen pahoinpitelyyn. Vuoropuhelun sijaan vihapuhe pyrkii vastakkainasetteluun. Halveksittavat sanat voivat provosoida vastaamaan samalla tavalla ja mitalla ja syventää pahan kierrettä. Tätä yhteiskuntamme ei voi eikä saa hyväksyä. Viranomaistoimet ovat vain yksi osa väkivallan ja vihapuheen ennaltaestämisessä ja torjunnassa. Kansalaiskeskustelulla ja jokaisella siihen osallistuvalla kansalaisella on merkitystä. Jokaisella meistä on vastuu osoittaa, ettemme hyväksy väkivaltaa, rasismia tai vihapuhetta. (Puhemies koputtaa) Sivusta seuraamisen aika on ohi.

14.48 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelualoitteen ovat allekirjoittaneet kaikkien — siis kaikkien — eduskuntapuolueiden edustajat. Tämä on tärkeä viesti. Oikeusvaltio ja demokratia, ne ovat yhteisiä arvoja, ja niiden puolustaminen on yhteinen tehtävä.

Myös hallituksen viime viikolla hyväksymien ääriliikkeiden vastaisten toimenpiteiden viesti on selvä: Kaikkien väkivaltaisten ääriliikkeiden ja avoimesti rasististen järjestöjen toiminta on tuomittavaa. Minkäänlaista väkivaltaa ei tule hyväksyä. On olennaista, että ääri- liikkeiden toimintaan puututaan välittömästi jo voimassa olevan lainsäädännön suomilla keinoilla. Väkivaltaiset tai rasistiset järjestöt, myös rekisteröimättömät, voidaan yhdistyslain nojalla lakkauttaa. Lakkautetun yhdistyksen toiminnan jatkaminen on rangaistavaa.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Rikoslaissakin on säännökset tähän toimintaan puuttumiseksi. Rasistiset ryhmät rinnastetaan muihin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin.

Pelkästään lainsäädännölliset keinot eivät kuitenkaan sellaisenaan riitä, vaan olennaista on myös, että yhteiskunnallinen ilmapiiri ei tarjoa kasvualustaa minkäänlaisille ääriliikkeille. Meilläkin on tässä salissa vielä paljon opeteltavaa toistemme mielipiteiden kunnioittamisessa, ja vieläkin puhumme liikaa toistemme ohi. (Mika Niikko: Kyllä!) On tärkeää, että me, poliittiset päättäjät, näytämme esimerkkiä ja puutumme vihapuheeseen — siihen pitää ottaa nollatoleranssi — puutumme väärinymmärtämiseen, tahalliseen väärinymmärtämiseen, puhutaan vaikeista asioista ja kunnioitetaan toisten mielipidettä. Edustaja Räsänen ryhmäpuheessaan mainitsi, että meillä on vastuu siitä, miten käytämme sanoja. Se on nimenomaan juuri näin. Ja silloin pitää meidän jokaisen mennä peilin eteen.

Tärkeä osa oikeusvaltiota on riippumaton oikeuslaitos. Oikeusministeri tai muutkaan valtioneuvoston jäsenet eivät tämän vuoksi voi ottaa etukäteen kantaa yksittäisten järjestöjen tai henkilöiden asemaan tai arviointiin. Tämä olisi perustuslain vastaista puuttumista tuomioistuinten toimintaan. Rikosten tutkinta kuuluu Suomessa poliisin vastuulle, ja tekojen viimekätinen arviointi on oikeuslaitoksen tehtävä.

Hallituksen tehtävänä on varmistaa, että poliisin ja oikeuslaitoksen käytettävissä ovat riittävät voimavarat. Viime viikolla hyväksytyt toimenpiteet osoittavat, että hallitus suhtautuu myös tähän kysymykseen vakavasti.

Puhemies Maria Lohela: Keskustelu jatkuu 2 minuutin puheenvuoroilla.

14.51 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että hallitus on jo aiemmin ja eduskunta tämän keskustelun myötä osoittanut aivan selväsanaisesti vastustavansa väkivaltaisten poliittisten ääriliikkeiden toimintaa ja kannatuksen nousua. Meidän on todella työskenneltävä määrätietoisesti sen eteen, että kaikki väkivaltaa käyttävät ääriliikkeet saadaan kitkettyä. Tässä työssä vaaditaan ilman muuta niin sanottuja kovia sisäisen turvallisuuden ydintoimia, kuten poliisia, mutta todella merkittävä tekijä on myös se, kuinka meidän nuorisomme voi. Ennen kaikkea heidän syrjäytymiseensä meidän on kiinnitettävä huomiota.

Me olemme tänään puhuneet kuitenkin varsin vähän siitä, että Suomessa on uusnatsien lisäksi muitakin rikoksiin syyllistyneitä ääriliikkeitä. Esimerkiksi maaseudulla on jo kauan ihmetelty sitä, miksi muun muassa eläinaktivistien iskut maatiloille eivät ole herättäneet nykyistä laajempaa keskustelua. Jos siis haluamme, että kaikki ääriliikkeet tuomitaan yksiselitteisesti, on meidän otettava myös kaikki nämä erilaiset toiminnot huomioon ja tuomittava kaikki poliittisin perustein tehtävä ihmisiin tai omaisuuteen kohdistuva väkivalta. Muuten tämäkään keskustelu ei näyttäydä uskottavana.

14.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että tässä edellisessä puheenvuorossa otettiin nimenomaan esille se, että tämä koskee kaikkia äärijärjestöjä.

Täällä oli puhetta tästä kielenkäytöstä. Ihmiset ovat ainakin minulta kysyneet, mitä on vihapuhe. Vihapuhe pitää ainakin Euroopan neuvoston ministerikomitean mukaan sisälleen suvaitsemattomuutta ja vihaa. Siksi toivoisin, että joskus keskustelisimme tästä, että kansalaisetkin tietäisivät, mitä näillä termeillä tarkoitetaan, koska nyt monille tulee sellainen tunne, ettei oikeastaan mistään saisi puhua.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Myös akateemiselta joukolta toivon vastuuta. Tällä viikolla Åbo Akademien professori tuli julkisuuteen hyvin kärkevillä puheillaan. Hän kiroili — en viitsi täällä eduskunnassa toistaa tätä — haukkui meitä eduskunnassa pahveiksi, jotka eivät osaa laskea. Hän kehuskeli sillä, että hän saa olla veemäinen, puhua ppp, mitä tahansa. Ja lopuksi, jos me vähänkin kritisoimme häntä, niin me voimme haistaa ppp ja piip. Elikkä kysyn sitä, mihin tämä keskustelukulttuuri on täällä menossa. Peräänkuuluttaisin vähän akateemistakin väkeä miettimään, että tähänkö tämä on menossa. Itse mietin tuossa, että ajatella, jos tästä tulisi normaalia kielenkäyttöä, niin aloittaisinko minäkin täällä, että (Puhemies koputtaa) "kuulkaa, edustaja Elomaa, minä teille haistatan jotakin". Eihän tämä ole normaalia. Meidän pitää päästä tällaisesta eroon. Tätä on joka paikassa nykyisin.

Olen erittäin iloinen, että tämä tuli keskusteluun. Täällä tänään kuulin — mikä oli minusta erittäin ikävää — että erästä meidän kansanedustajaa on toinen kansanedustaja nimitänyt natsiksi. En halua heitä nimetä vaan toivon, että nämä ihmiset tulevat esille itse ja kertovat, onko tämä sopivaa käytöstä kansanedustuslaitoksessa.

14.55 Antti Häkkänen kok: Arvoisa puhemies! Täytyy antaa sisäministeri Risikolle erittäin suuri kiitos siitä, että näihin toimenpiteisiin tartuttiin välittömästi ja ryhdyttiin valmistelemaan. Se oli tärkeää myös signaalivaikutuksena mutta myös se, että ryhdytään tekemään konkreettisia toimenpiteitä äärijärjestöjen kitkemiseksi tästä maasta. Tässä täytyy antaa myös kaikille hallituspuolueille iso tunnustus ja kiitos siitä, että on saatu yhteinen rintama saman tien aikaiseksi. Tässä ei jäänyt mitään epäselvää varsinaisesti siitä, etteivätkö kaikki olisi mukana. Sitä on varmasti kenenkään turha tässä arvuutella tai kysellä.

Yksi kysymysmerkki on tietysti se, minkä takia ei ole jo puututtu riittävän ajoissa tiettyjen äärijärjestöjen toimintaan, vaikka laki sen mahdollistaisi. Eli tässä myös viranomais-toiminnassa pitää jatkossa olla varmasti selkeästi varpaillaan enemmän ja tarkkaavainen.

Täällä tuli hyviä puheenvuoroja opposition ryhmäpuheenvuoroissa, joissa korostettiin sitä, että puheet ovat myös tekoja. Ja tämä meidän pitää kaikkien muistaa tässä salissa mutta myös sitten, kun kansalaisten kanssa keskustellaan ja kansalaiset saavat viestiä siitä, mikä esimerkiksi yksittäisen kansalaisen rooli on tässä. Se on sitä, että ei pidä olla hiljaa, jos naapuri tai kaveri alkaa käyttämään vihapuhetta tai käyttäytymään jotenkin epäsovasti. Eli kansalaisyhteiskunnan valjastaminen, jokaisen ihmisen vastuun mukaan ottaminen on itse asiassa keskeisin keino, jolla tämä vihapuhe ja aggressiot voidaan kitkeä tästä maasta.

14.57 Antti Rinne sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tänään keskustellaan näistä vakavista asioista. Kaikilla meillä suomalaisilla on yhteinen vastuu maamme henkisestä ilmapiiiristä ja demokratian tilasta. On ihan selvää, että mitä laajemmin ihmiset kokevat, että ovat mukana samanarvoisina muiden kanssa ja että on mahdollisuus säälliseen elämään, ja mitä vähemmän on köyhyyttä ja eriarvoisuutta, sitä vähemmän on kaikupohjaa ääriliikkeille ja poliittiselle väkivallalle. Suomessa ei pidä olla tilaa väkivaltaisille ääriliikkeille, ei mistään suunnasta. Näille ääriliikkeille ei pidä antaa tuulensuojaa. Siitä meillä kaikilla puolueilla ja yksittäisillä kansanedustajilla on yhteinen ja yksilökohtainen vastuu.

Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Timo Harakka on tehnyt nettipoliisia koskevan aloitteen. Tämä aloite on kannatettava, sillä sosiaalisessa mediassa leviävät vihapuheet ovat väkevä kasvualusta poliittiselle väkivallalle. Tässä olisi konkreettinen keino torjua vä-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

kivaltaisia ääriliikkeitä, niitten kasvualustaa. Hyvä, että hallitus on tarttumassa tähän esitykseen.

14.58 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Poliittisella väkivallalla ja uusnatsismilla ei saa olla Suomessa sijaa. Suomella on kokemusta siitä, mihin vihan lietsonta ja väkivaltaan yllyttäminen voi johtaa. 30-luvulla Lapuan liike harjoitti väkivaltaa, sieppasi ja jopa tappoi ihmisiä, mutta virallinen Suomi katsoi tätä läpi sormien siihen asti, kunnes eduskunnan varapuhemies Hakkila ja ensimmäinen presidenttimme Ståhlberg joutuivat kyydityksen kohteiksi. Ellei silloin olisi herätty tuomitsemaan Lapuan liikkeen väkivaltaa, Suomi ei ehkä toisessa maailmansodassa olisi toiminut niin yhtenäisenä kansakuntana kuin toimi.

Nyt Suomessa vihapuhe on päässyt leviämään, kärjistymään ja arkipäiväistymään, ensin netissä, jossa levitettiin puheenvuoroja, joita ennen vanhaan tapasi lähinnä kapakan pöydässä humalaisten suusta. Ensin niitä esitettiin nimimerkin suojassa, nykyään näkee jo ihmisten omalla nimellään levittävän räikeää rasismia ja jopa tappokehotuksia. Näin vihapuhe on ikään kuin normalisoitunut. Tätä on katsottu aivan liian pitkään läpi sormien, vaikka vihanlietsonta kansanryhmiä vastaan on ollut rikoslaissamme jo pitkään, samoin rangaistuksen koventamisperusteena on ollut jo pitkään järjestäytyneeseen rikollisryhmään kuuluminen ja rasistinen motiivi. On hyvä, että hallitus on nyt luvannut ryhtyä toimenpiteisiin, jotta näitä jo olemassa olevia lakeja ryhdytään oikeasti noudattamaan. On hyvä, että poliisille annetaan resursseja lisää esimerkiksi netissä tapahtuvan vihan lietsonnan suitsimiseen.

Arvoisa puhemies! Mistä tahansa yhteiskunnallisesta asiasta pitää voida keskustella, mutta se pitää (Puhemies koputtaa) tehdä tavalla, (Puhemies: Ja aika on nyt täynnä!) jolla ei leimata toisia ihmisiä ja ihmisryhmiä epäihmisiksi.

15.00 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Mielestäni nämä hallituksen esittämät ratkaisut äärioikeistolaiseen väkivaltaan puuttumiseksi ovat oikein hyvät. Ongelma minun nähdäkseni ei ole lainsäädännössä vaan juuri toimeenpanossa, ja juuri sen takia on äärimmäisen hyvä, että siihen nyt kiinnitetään jatkossa enemmän huomiota. Erityisen tärkeänä pidän itse, että jatkossa suhtaudutaan tarkemmin siihen, että kirjataan vihamotiivit rikosten tutkinnan yhteydessä. Se on tärkeätä, jotta saadaan kattava kuva siitä, kuinka yleisiä viharikokset ovat Suomessa, ja myöskin sen takia, että tuomioistuimet silloin voivat huomioida nämä vihamotiivit.

Mutta tämän lisäksi pitäisi myöskin pohtia konkreettisia keinoja esimerkiksi tukea ihmisiä, jotka pyrkivät jättämään tämmöiset väkivaltaiset poliittiset ryhmittymät. Minä muistan, kun jokunen vuosi sitten minulle soitti yksi äiti, joka oli huolissaan siitä, että hänen poikansa oli aktivoitunut tällaisessa uusnatsiryhmittymässä. Hän kysyi minulta, mitä hänen pitää tehdä tässä tilanteessa tai kenen puoleen hänen pitää kääntyä, enkä minä oikein osannut vastata. Ruotsissa tämmöisiä exit-hankkeita on ollut käynnissä jo 90-luvulta asti, mutta Suomessa ensimmäinen vastaava on alkanut vasta tämän vuoden alusta, eli se toiminta käynnistyy nyt vasta syksyllä, ja tämä rahoitus tällekin hankkeelle on vasta yksivuotinen. Haluaisin nyt kysyä hallitukselta, eikö juuri tämänkaltaisiin toimintamalleihin myöskin pitäisi kiinnittää huomiota, jotta me voimme tukea ihmisiä, jotka pyrkivät eroon tämänkaltaisista ryhmistä.

Lopulta haluan myöskin kiittää kaikkia niitä puheenvuoron pitäjiä, jotka ovat painottaneet puheen merkitystä vallankäytön välineenä ja sitä, miten me kaikki myöskin osaltam-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

me voimme vaikuttaa puheilla ja sanavalinnoilla siihen, minkälainen tämä poliittinen ja yhteiskunnallinen ilmapiiri tässä maassa on.

15.02 Thomas Blomqvist r: Värderade talman! När man använder politiskt våld, dessutom med dödlig utgång, finns det inga förmildrande omständigheter, ingen ursäkt och ingenting att bortförklara. Brottet måste entydigt fördömas.

För mig är det faktiskt så att om man bekänner sig till en ideologi som redan historiskt begått fruktansvärda brott mot mänskligheten är det redan en sak som jag tycker att man ska fördöma. Det finns ingenting att hämta på den skräphögen. Samhällsklimatet har lett till att gränsen för det som är acceptabelt språkbruk har flyttats allt längre ut mot intoleransens, hatretorikens och rasismens stinkande sumpmarker. Vi har alla ett ansvar för att se till att den utvecklingen nu vänder.

Arvoisa puhemies! Miten me puhumme asioista ja toisista ihmisistä, ihmisryhmistä, myös pakolaisista, turvapaikanhakijoista, vähemmistöistä, sillä on merkitystä. Jokaisen yksilön ihmisarvon pitäisi olla itsestäänselvyys. Sitä ei saa loukata. Asiallinen keskustelu on tärkeää, historian tuntemus. Myös se, että poliisilla on riittävät resurssit ja että se puuttuu ongelmiin riittävän ajoissa, on tärkeää. Erityisesti on seurattava poliittisia ääriliikkeitä. Kansallissosialististen järjestöjen toimintaa on seurattava erityisen tarkasti. Länsimaista avointa, suvaitsevaa, demokraattista yhteiskuntajärjestelmää, pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa on puolustettava. Se on sen arvoinen.

15.04 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Jokaisella on toki perustuslainkin mukaan oikeus poliittiseen mielipiteeseen ja vakaumukseen, mutta tuo vapaus ei todellakaan ole rajaton, mitä tulee sen aiheuttamaan käyttäytymiseen ja tekoihin, sillä nehan koskettavat aina myöskin toisia ihmisiä. Vihapuhe, rasismi, antisemitismi, ääriliikkeet, ne eivät nauti minkäänlaista demokraattisen yhteiskunnan suojaa. Ja meidän on todellakin poliittisina päättäjinä myös itse kannettava vastuamme siitä, millä tavalla me täällä ilmaisemme itseämme.

Kristillisdemokratian ytimessä on kristillinen ihmiskuva, ajatus siitä, että jokaisen ihmisen ihmisarvo on luovuttamaton ja jakamaton, ja myöskin opetus siitä, että toinen ihminen on lähimmäinen, olipa hän sitten eri uskoinen tai erilaisesta etnisestä ryhmästä. Yhteiseen ihmisyyteen kuuluu toisen kunnioitus, vaikka itse ajattelisi aivan toisin asioista, puhumatakaan sitten toisen ihmisen elämän ja ihmisarvon kunnioituksesta. Meidän tulee yhdessä toimia sen eteen, että tämän yhteiskunnan arvopohjassa selkeästi säilyy toisen ihmisen kunnioittaminen ja lähimmäisyyden ajatus. Veteraanisukupolvi opetti sen meille ajatuksella "kaveria ei jätetä". Meidän pitää katsoa ympärillemme ja miettiä, kuka on se tämän päivän kaveri, joka on vaarassa jäädä syrjään, ja ottaa huomioon tässä yhteiskunnassa syrjäytymisvaarassa olevat ja väärin kohdellut ihmiset.

Arvoisa rouva puhemies! Pelkästään lainsäädännöllä ja paremmalla valvonnalla me emme saa tätä muutosta aikaiseksi, vaan kysymys on ennen kaikkea yhteiskunnan arvopohjasta, ja siinä kristillisdemokraatit haluavat tehdä yhdessä työtä kaikkien kanssa.

15.07 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa ei ole ollut pohjaa ääriliikkeille siinä mitassa kuin muualla maailmassa. Suomi on edelleen turvallinen maa. Ei ole nimittäin monta maata maailmassa, jonka pääkaupungissa lapset voivat turvallisesti kä-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

vellä kouluun ilman vanhempia. Mielestäni kertoo paljon maastamme se, että asiasta keskustellaan täälläkin nyt vahvasti ja vakavasti. Rasismiin tuleekin suhtautua tällä vakavuudella, nollatoleranssilla. Ääriliikkeiden nousu on monimutkainen ilmiö, kuten varsin hyvin tiedämme. Tärkeitä keinoja sen ehkäisyyn ovat kuitenkin esimerkiksi työ, aktiivinen elämä, harrastukset, hyväksytyksi tuleminen ja historian tunteminen. Kukaan ei anna näiden ilmiöiden kasvaa, mikäli tuntee historiamme, niin Suomen kuin maailman historian.

15.08 Reijo Hongisto ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on hyvä maa asua. Maamme lainsäädäntö asettaa maassamme asuville ja täällä oleskeleville oikeuksia ja velvollisuuksia. Etuoikeuksia ei saa olla kenelläkään. Ei kenelläkään. Kun noudattaa maamme lakeja, saa lakiin perustuvaa suojaa ja oikeutta ihan kirjaimellisesti. Tämän takia minä en ymmärrä henkilöitä, jotka ottavat oikeuden omiin käsiinsä asettumalla julkisesti lakejamme vastaan, levittämällä vihapuheita, rikkomalla yhteistä omaisuutta taikka poltteleamalla poliisiautoja ja heittelemällä poliiseja kivillä. Jäätyään kiinni näistä teoista he pitävät itsestään selvänä, että heillä on sama lakiin pohjaava oikeus saada lain suojaa ja vielä ilmainen oikeudenkäynti.

Minun mielestäni meillä pitää olla yhteiskunnassa selkeä nollatoleranssi kaikkea väkivaltaa, ilkivaltaa ja vihapuheita kohtaan, ei pelkästään poliittista väkivaltaa.

Poliisin tehtävänä on pitää yllä yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi tarvitsee nykyistä paremmat resurssit onnistuakseen vaativassa tehtävässä. Muutama nettipoliisi ei valitettavasti riitä. Toivon, että tämä hyvä hallitus löytää poliisille lisärahoitusta, jotta kaikki tällä hetkellä vielä määräaikaisissa työsuhteissa olevat poliisit ja heidän virkansa voidaan vakinaistaa. — Kiitoksia.

15.09 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on Suomessa uusnatsistinen, rasistinen järjestö, jonka tilillä on useita väkivallantekoja ja nyt mitä ilmeisimmin myös nuoren miehen kuolema. Meillä on myös väkivaltaisia anarkisteja, jotka erilaisissa tapahetumissaan ja mellakoissaan käyvät mielellään ja usein poliisien kimppuun.

Suomessa voidaan lakkauttaa järjestö, joka toimii olennaisesti vastoin lakia. Tämän säädöksen arvioiminen ja soveltaminen kuuluu viime kädessä tuomioistuimille, mutta minun mielestäni on tärkeätä, että tätä nyt arvioidaan. Itse näen, että edellytykset lakkautuskanneen nostamiselle esimerkiksi uusnatsien järjestöä vastaan ovat olemassa. En tietystikään kuvittele, että natsit lopettavat toimintansa, jos järjestö lakkautetaan, mutta se on tärkeä viesti koko yhteiskunnalta siitä, mitä heidän toiminnastaan ajatellaan. Toisaalta voi kysyä, mikä hiljainen viesti sisältyy siihen, jos sallitaan avoimen rasistiset ja natsistiset järjestöt ja niiden toiminta.

Myös poliisin voimavaroista on pidettävä huolta. Voimavarat eivät yksin riitä, tarvitaan myös toimivaltuuksia. Suomen poliisilla pitää esimerkiksi tiedustelussa olla kaikki ne toimivaltuudet, jotka eurooppalaisessa oikeusvaltiossa ovat mahdollisia.

Rouva puhemies! En kaipaa natseja enkä anarkisteja kaduille, mutta kaipaankin kyllä juuri tällä hetkellä kaduille tavallisia ihmisiä osoittamaan mieltään sitä vastaan, mitä Venäjä parhaillaan tekee Ukrainassa ja Syyriassa.

15.11 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Moni on täällä sanonut, että vastuu kuuluu meille kaikille. Haluaisin itse lisätä siihen, että vastuu kuuluu meille kaikille ja meille päättäjille vielä ihan erityisesti.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Kaikki eduskuntaryhmät täällä ovat todenneet, että valtaa voi käyttää tässä maassa vain demokratian kautta saadulla valtakirjalla. Pidän erittäin hyvänä, että kaikki eduskuntaryhmät ovat täällä siihen sitoutuneet. Seuraavan kerran käymme tässä maassa demokraattiset vaalit ensi keväänä, kun valitsemme kuntapäättäjät kaikkiin Suomen kuntiin. Pidän erittäin tärkeänä, että kaikki puolueet edellyttävät ehdokkailtaan sitoutumista toimimaan rasismista vapaan yhteiskunnan puolesta. Tähän mennessä muut eduskuntapuolueet ovat ilmoittaneet edellyttävänsä tätä ehdokkailtaan, mutta hallituspuolue perussuomalaisten puoluesihteerin on ilmoittanut, että perussuomalaiset eivät edellytä rasismista vastaista sitoutumista kuntavaaliehdokkailtaan. Pidän ihan kestäättömänä, että maan hallituksessa oleva puolue ei tee tällaista edellytystä kuntavaaliehdokkailleen. Se herättää kysymyksen: miksi näin? (Mika Niikko: Populismia!)

Arvoisa puhemies! Ministeri Risikko totesi viisaassa ja vakaassa puheenvuorossaan, että jokaisella meillä on vastuu ja sivusta seuraamisen aika on ohi. Toivon todella, että se koskee kaikkia.

15.13 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Täällä on sanottu paljon asioita, mihin on hyvä yhtyä. Kun me puhumme äärioikeistosta tai puhumme poliittisesta väkivallasta, niin silloin meidän täytyy myöskin puhua rasismista. Tässä salissa on sen verran puhuttu rasismista ja aika yhteisesti ajatellaan, että ehdoton ei ja me emme sitä hyväksy. Mutta se ei vielä riitä, vaan meidän täytyy sen jälkeen myös puhua siitä, mitä on se rasismi, mitä me emme hyväksy, minkä kautta voimme tunnistaa, millä tavalla se yhteiskunnassa ilmenee ja minkälaisia konkreettisia tekoja me sen eliminoinniseksi voimme tehdä.

Rasismi on ulkopuolisuutta yhteiskunnasta. Se on myös sitä väkivaltaa. Se on sitä, että kantaa suhteessa omaan tarinaansa häpeää tai pelkoa. Kun miettii omaa tulevaisuutta, niin se tie ei olekaan yhtä auki kuin vaikka sillä viereisellä ihmisellä. Kun puhutaan rasismista, se on myös rakenteita, ja silloin se on lainsäädäntöä, ja silloin meidän tässä talossa täytyy olla äärimmäisen tarkkoja siitä, minkälaista lainsäädäntöä me luomme tai minkälaista lainsäädäntöä me pidämme yllä ja toteuttaako se lainsäädäntö sitä arvopohjaa, jossa me esimerkiksi sanomme ehdottomasti "ei" rasismille.

Tästä yksi hyvä ajankohtainen esimerkki on käsittelyssä oleva kotouttamislaki, jossa asetetaan selkeästi eri väestöryhmiä suomalaisessa yhteiskunnassa eriarvoiseen asemaan, ja silloin me luomme jo rakenteita, joka mahdollistaa myös sen yhteiskunnallisen kulttuurin, joka potentiaalisesti voi myöskin synnyttää rasismia, tai se voi jopa synnyttää poliittista väkivaltaa. Kun mietitään tätä kotouttamislakia, niin siinä ohjaavana tekijänä on ollut tämä vetovoimatekijäelementti, mistä paljon puhutaan, mikä sinällään on varmaan asia, minkä kanssa hallituksen täytyy tasapainoilla, mutta meidän täytyy olla varuillaan, sillä jos me rupeamme ei arvojen kautta suuntaamaan lainsäädäntöä esimerkiksi vetovoimatekijöiden kautta, niin yhtäkkiä me päädyimme tilanteeseen, missä me olemme kadottaneet sen arvon ja me teemme valintoja ja lainsäädäntöä toisella reitillä. Ja kuka silloin vaalii sitä arvopohjaa, mille tämä yhteiskunta rakentuu? Kuka silloin vaalii sitä, että se ehdottomuus, jolla me täällä salissa toteamme, että rasismille ehdoton ei, (Puhemies koputtaa) toteutuu tässä yhteiskunnassa? Ja toivon, että tähän (Puhemies: Aika!) kiinnitetään huomiota.

15.15 Annika Lapintie vas: Rouva puhemies! Meillä on lainsäädännössä selkeästi kielletty väkivalta — se on rikos. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan niin ikään on määri-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

telty selkeästi rikokseksi, ja kuuluminen tällaiseen järjestäytyneeseen rikollisryhmään on myös rikos. Lisäksi rasistinen vaikutin eli motiivi on koventamisperuste rangaistuksissa. Ja mikä tällainen rasistinen vaikutin sitten olisi? Kansainvälisissä sopimuksissa selkeästi sanotaan, että jos rikos tehdään rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen alkuperän, etnisen alkuperän takia, kyseessä on rasismi, ja se on tehty silloin rasistisena rikoksena. Sen lisäksi viharikosta voidaan vielä käsitellä, jos rikoksen motiivina on seksuaalinen suuntautuminen tai uskonto. Eli sinänsä meidän lainsäädäntömme pitäisi olla aivan kunnossa.

Toiseksi ottaisin esille laajan keskustelun, jota täälläkin on käyty sananvapaudesta ja siitä, miten se on riistäytynyt internetissä, miten on tullut itsestäänselväksi hyväksyä mitä ihmeellisimpiä määritelmiä toisista ihmisryhmistä tai toisista ihmisistä. Tämänkin osalta meidän lainsäädäntömme ja perustuslakimme on aivan selkeä: Sananvapaus on perusoikeus, mutta se ei oikeuta polkemaan muita perusoikeuksia. Muita perusoikeuksia on totta kai oikeus elämään ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen mutta aivan samalla tavalla yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Sen lisäksi perustuslaissa on syrjinnän kieltö, jota ei sananvapaudella saa loukata. Syrjiä ihmisiä ei saa sukupuolen takia, ei alkuperän takia, ei kielen takia, ei uskonnon takia, ja kaiken lisäksi vielä julkisella vallalla on velvollisuus pitää huoli perusoikeuksien toteutumisesta.

15.17 Mats Löfström r: Värderade fru talman! Det känns helt ofattbart och ogreppbart med politiskt våld i vårt land. Det måste bli ett slut på att inte ta organisationer som Finska motståndsrörelsen på fullaste allvar. Motståndsrörelsen glorifierar utomparlamentariska metoder, strävar efter att kullkasta rådande rättsbaserade samhällsordning och använder våld för att nå sina politiska mål. Vi måste också ställa oss frågan varför unga män — för det är oftast män — väljer att aktivera sig i den här typens organisationer och blir nynazister.

Jag har själv besökt Auschwitz, jag har sett lastplatsen till Treblinka i Warszawa. De är fasansfulla platser där en del av det mest fasansfulla nazisterna gjorde begicks. Hur någon efter förintelsen kan välja att bli nynazist är svårt att förstå. Vi måste minnas historien. Men det visar hur viktigt det är att vi inte låter ungdomar falla utanför samhällets skyddsnät, och att vi hjälper dem som riskerar att trilla ur.

Vi har alla, vi politiker i synnerhet, ett ansvar att kraftigt ta avstånd från rasism och våld. Vi har alla möjlighet att också göra skillnad genom att inte, medvetet eller omedvetet, fiska upp motsättningar i samhället. Jag tror att vi behöver mer medmänsklighet, humanism och respekt i debatten, både i det riktiga livet och i sociala medier, för sociala medier är inte en parallell värld, de är på riktigt.

Det känns hemskt att en ung människa ska behöva bli ihjälslagen för att samhället ska stanna upp och reflektera. Det här får inte bli business as usual. Inga undanflykter kan rättfärdiga att en oskyldig person sparkas ihjäl. Nu räcker det.

15.21 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Det lämpar sig bra att jag fortsätter med min taltur efter riksdagsledamot Löfström.

Väkivaltainen ekstremismi, mutta esimerkiksi myös antisemitismi sen yhtenä ilmenemismuotona, on uhka demokratialle. Tänä päivänä antisemitismi on uudelleen voimakkaasti nousussa sekä Euroopassa että maailmalla. Kesällä 2014 nähtiin monien eurooppalaisten

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

suurkaupunkien kaduilla jättimielenosoituksia, joissa huudettiin kuolemaa juutalaisille. Myös Suomessa mielenosoittajat kantoivat hakaristilipuilla varustettuja bannereita.

Tässä ajankohtaisessa keskustelussa puhutaan paljon äärioikeistosta, mutta haluan huomauttaa, että Suomessa antisemitismin harjoittajia löytyy sekä oikealta että vasemmalta. Täällä Suomessa juutalaisyhteisö on joutunut viimeisen vuoden aikana investoimaan merkittävästi juutalaisten kohteiden, synagogien ja koulujen turvallisuuteen lisääntyneen antisemitismin ja turvallisuushuokien takia.

Arvoisa puhemies! Pariisin ja Kööpenhaminan iskut juutalaisia vastaan muistuttivat, että meidän on puolustettava sananvapautta ja uskonnonvapautta täällä Suomessa. Toivon, että hallitus on tässä asiassa valppaana ja ryhtyy toimiin torjuakseen kasvavan antisemitismin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindström, 2 minuuttia.

15.22 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, kiitos keskustelusta toistaiseksi. Minä haluaisin oikeastaan — oli valmiita vastauksia tuossa, mutta en ehkä nyt mene niihin — haastaa tätä salia siinä, että me puhumme nyt ääriliikkeistä, me puhumme vihapuheesta ja väkivallasta, mutta se, mikä tässä keskustelussa vielä on minun mielestäni jäänyt keskustelematta, ja mielestäni se on aivan olennainen pointti, minun ajatuksissani, on ihan tavallisen tolkun ihmisen huolet ja murhe. Kun he tulevat vaaliteltalle — puhun nyt siis perussuomalaisena — he aloittavat yleensä, että "minä en ole rassisti, mutta...", ja sitten kyselevät meiltä, että mitä näille ihmisille annetaan, kun he tulevat tänne, ja me koetamme sitten vastata sen parhaan kykymme mukaan. Jos me emme vastaa, se johtaa huhupuheisiin, se johtaa arvailuihin ja mutuun, ja olen koko ajan koettanut tässä toimessa olla avoin, että myös ministeriöstä kerrotaan hyvät puolet ja huonot puolet avoimesti, koska tämä on minun mielestäni ainoa tapa, millä me pääsemme niistä mutuista ja sellaisista asioista eroon, ainakin vähemmäksi, että ei kuvitella asioita, vaan oikeasti kaiken pohjana on faktatieto. Me emme ääriajattelulle välttämättä voi mitään — meillä on rikoslaki, ja meillä pitää puuttua niihin, ne pitää tuomita — mutta liittyen tähän isoon, hiljaiseen enemmistöön, joka on niitä tolkun ihmisiä, niin kuin edustaja Haavisto tuossa omassa hienossa puheessaan sanoi: tämä on minun mielestäni se isoin ongelma, miten me pystymme kertomaan tämän kaiken avoimesti, koska se on ainoa tapa väljentää näitä epäluuloja.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Risikko, 2 minuuttia.

15.24 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos näistä kommenteilta ja evästyksistä myös hallitukselle. Nykyinen lainsäädäntö siis antaa meille hyvät puitteet, se on ihan selvää. Toimeenpanoa on tehostettava, kuten olemme itsekkin todenneet. Meillä oli erinomaisen hyvä analyysi oikeusministerillä ja sisäministeriön virkamiehillä, ja tultiin siihen tulokseen, että toimeenpanoon pitää nyt puuttua. Uusiakin toimia tarvitaan, ja noista äsken teille kerroin. Oikeusministeriö ja sisäministeriö ovat niitä yhdessä lähteneet valmistelemaan, ja me ihan aikataulullisesti nyt tämän syksyn ajanakin sitten näitä arvioita teemme. Mikäli tarvitaan puuttumista lainsäädäntöön, tarkennusta, täsmennystä, ehkä soveltamiseen liittyvää tarkennusta, niin se myös sitten tehdään.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen, se on tietysti kaikkein parasta. Meilläähän on Ankkuri-toiminta, joka on tällainen moniammatillinen toiminta poliisilaitoksilla, ja se on hyvä, että se saadaan leviämään nyt joka puolelle.

Sitten täällä viitattiin siihen, miten ne henkilöt, jotka ovat näissä mukana, saataisiin sieltä pois, jos he haluavat sitä ja itsekin huomaavat, että näin olisi parempi. Meillä on tämän vuoden alussa käynnistynyt Radinet-toiminta, jossa väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan osallistuneita henkilöitä tuetaan erilaisin tukitoimin irtautumaan väkivaltaisesta toiminnasta. Se on erinomaisen hyvä asia.

Erityisen tyytyväinen... Näitähän voisi aina luetella, mitä kaikkea on tehty ja mitä tehdään, mutta se ei ole se juttu yksin. Näitä kaikkia tarvitaan, mutta se juttu on se, että me jokainen mietimme, mitä minä voin, mitä sinä voit tehdä ihan tavallisina kansalaisina. Meillä jokaisella nimittäin on vastuu, se on noussut tässä keskustelussa, ja se on mielestäni tässä kaikkein tärkeintä. On nimittäin vaara, että kun jotain asiaa on oikein paljon, niin ihminen turtuu siihen ja hiljaisesti hyväksyy. Se on tuho tälle yhteiskunnalle.

Puhemies Maria Lohela: Debattipuheenvuoroja pyydettiin tuossa äsken jo niin paljon, että käytetään tämä loppuaika sitten minuutin puheenvuoroilla.

15.26 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun keskustellemme ääriliikkeistä ja niiden tekemästä väkivallasta, voimme todeta, että onneksi meillä tämän tyyppinen, voisi sanoa, poliittinen väkivalta on vähäistä. Olemme myös toistaiseksi välttyneet vakavilta terroriteoilta, joita kuluneena kesänäkin Eurooppa on kohdannut.

Viimeaikaiset tapahtumat osoittavat kuitenkin meille, että demokratia ja vapaa yhteiskunta eivät ole itsestäänselvyys. Sen edestä Suomessakin menneet sukupolvet ovat taistelleet ja meidän pitää jatkuvasti taistella. Emme saa alistua raukkamaisten viattomiin kohdistuvien terroritekojen edessä, emme myöskään minkäänlaisen väkivallan edessä. Sananvapautta ja avointa kansalaisyhteiskuntaa tulee puolustaa myös kansainvälisellä yhteistyöllä. Tässä työssä Suomikin on mukana, ja tulee olla. Se työ on rauhantyötä, ja sitä tehdään kunnioittaen ihmisoikeuksia. (Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! On hyvä, että tästä salista lähtee nyt yhtenäinen viesti vapauden ja demokratian puolesta (Puhemies: Ja aika on täynnä!) kaikenlaista väkivaltaa vastaan.

15.28 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on tänään ollut pääosin korkealaatuista ja puheenvuorot sekä ryhmäpuheet erittäin hyviä. Ikävänä velvollisuutena kuitenkin minulla perussuomalaisten ryhmänjohtajana on vastata muuttamiin niihin ala-arvoisiin huomautuksiin, mitä täällä on tehty meidän suuntaamme. Viittaan esimerkiksi RKP:n ryhmäpuheeseen. Kaikessa ystävyydessä totean, että kaikki se, mikä ei ole itselle mieleistä, ei silti ole rasismia. Näin ei voi lähteä liikkeelle, että jokainen demokratiaankin täydellisesti sitoutunut liike edustaa rasismia, jos edustaa eri mielipidettä. Silloin ollaan nimenomaan ääriajattelun suuntaan siirtymässä.

Toinen kysymys meidän kunnallisvaaliehdokkaidemme sitoumuksista. Meidän jokainen ehdokkaamme on sitoutunut arvokkaaseen käytökseen, joka käsittääkseni sisältää myös sen, että ei tee mitään rasisistisia toimia tai ulostuloja. (Välihuutoja) Lisäksi olemme jo allekirjoittaneet rasisminvastaisen julistuksen, kuten muutkin puolueet täällä. Tämä olisi hyvä muistaa ennen kuin jatketaan näitä naurettavia syytöksiä.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

15.29 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmien yhteinen keskustelualoite ääriliikkeistä ja poliittisesta väkivallasta on erittäin tervetullut. Toivottavasti se omalta osaltaan herättää meidät kaikki nyt tähän kehitykseen, joka viime vuosina on valitettavasti mennyt vain huonompaan suuntaan. Minä toivon ja kannustan, että kaikki me luemme tuon keskustelualoitteen perusteellisesti ja pidämme siitä kiinni yksimielisesti. Tuossa aloitteessa sanotaan, että Suomi on maa, jossa jokainen ihminen on samanarvoinen. Periaate perustuu ihmisoikeussopimuksille ja omalle perustuslaillemme.

Puhemies! Valitettavasti viimeksi eilen tässä salissa kuitenkin kiisteltiin ihmisten samanarvoisuudesta. Nyt on aika ymmärtää, että väkivalta ei ilmesty tyhjästä. Sinne johtaa tie, joka alkaa ihmisoikeuksien kiistämisestä, jatkuu vihapuheiden hyväksymisellä ja päättyy poliittiseen väkivaltaan. Jos emme käänny tältä tieltä, menetämme kalliista isänmaastamme kaiken sen, minkä puolesta on uhrauduttu ja tehty työtä.

15.30 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Haluaisin nostaa yhden yksityiskohdan tähän keskusteluun, ja se on taito ja mahdollisuus lukea. Lukeminen opettaa empatiaa, se opettaa kunnioittamaan toisten kieltä, kulttuuria, historiaa. On vaikea ajatella järkevästi, jos ei osaa lukea. On vaikea puhua järkevästi, jos ei osaa lukea. On vaikea kirjoittaa järkevästi ja tahdikkaasti, jos ei ole mahdollisuutta lukea. Sosiaalinen media, jossa tämä tahditon kirjoittaminen usein ilmenee, tahtoo olla vähän nimeltäänkin jo vääristynyt: sosiaalinen media tuntuu olevan enemmänkin epäsosiaalinen media, epsome eikä some. Kannustan hallitusta kaikkiin niihin toimiin, jotka mahdollistavat hyvän äidinkielen, suomen tai ruotsin tai jonkun muun kielen, oppimisen ja lukemisen edistämisen.

15.31 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu tänään isoja ajatuksia ja merkittäviä asioita. Moneen kertaan olemme kuulleet, että nyt rasismiin, vihapuheeseen ja etenkin väkivaltaiseen liikehdintään puututaan laajasti, tehokkaasti ja välittömästi. Haluan johdattaa tämän keskustelun kuitenkin sen alkulähteille, Rautatieasemalle, missä Suomen vastarintaliikkeen jäsen surmasi suomalaisen nuoren miehen. Moni suomalainen pohtii tällä hetkellä, mitä se laajasti, tehokkaasti ja välittömästi puuttuminen tarkoittaa tässä tilanteessa. Kun oikeusministeriö on sanonut, että väkivaltainen yhdistys voidaan lakkauttaa, millaiset toimet ovat nyt edessä Suomen vastarintaliikkeen, joka on toistuvasti tarttunut väkivaltaan, lakkauttamiseksi?

15.32 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 20 vuoden eduskuntaurani aikana minkään vaikean asian kohdalla en ole kokenut sellaista tunnelmaa kuin täällä tänään, kun kuuntelin ryhmäpuheita. Se vakava pohdiskelu, se sitoutuminen poliittisen väkivallan, rasismin torjuntaan oli suorastaan harrasta. Tämä antaa hyvän pohjan — hiljaisuuden aika on todella ohi. Mutta on tärkeää, kuten ministeri Lindström totesi, miten viemme tätä eteenpäin. Että se sama henki, joka oli tänään kaikissa ryhmäpuheissa, on joka kerta, kun me kohtaamme ihmisiä tuolla kaduilla, ja samaa viestiä samalla päättäväisyydellä, samalla sitoutumisella viemme eteenpäin.

Täällä on myös kerrottu, että sanat ovat tekoja. Niin on kirjoitettukin sana. Jos joku järjestö asettaa tavoitteekseen väkivallalla valkoisen rodun ylivaltaan pyrkimisen ja laillisen

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

yhteiskuntajärjestelmän romuttamisen, niin silloin on löydyttävä välittömästi keinot tällaisen toiminnan lopettamiseen, (Puhemies koputtaa) ja tämä on minusta se tärkein.

15.33 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on erittäin mielenkiintoista keskustelua ollut tänään, ja mielestäni on suurimmaksi osaksi ollut erittäin tärkeitä puheenvuoroja. Puhutaan ja keskustellaan paljon siitä, mistä äärioikeiston uudelleen nousu maailmalla johtuu, ja monesti ajatellaan, että tämä liittyy sosioekonomisiin syihin, niin kuin täällä on sanottu, tai strategiseen tarpeeseen etsiä joitain yhteisiä vihollisia. Mutta viime aikoina on ollut myös teorioita, jotka viittaavat siihen, että äärioikeistoon kuuluvat itse asiassa pelkäävät eniten suhteellisen hierarkkisen statuksen menettämistä yhteiskunnassa ja liittävät sen maahanmuuttajiin, tällaiseen maahanmuuttopelkoon, ja haluavat pelotella maahanmuuttotulvilla. Siinä rasismien ja maahanmuuttopelon akselilla on kyllä tärkeitä keskustella ja pohtia myös pieniä tekoja, että yllyttävätkö ne tai tukevatko ne rasismia tai mihin ne pohjautuvat. Eilen viimeksi oli eduskunnassa keskustelu uudesta hallituksen esityksestä, joka nimenomaan kohdistuu ulkomaalaisiin työttömiin, että annetaan heille huonompi (Puhemies: Aika!) asema.

15.34 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tavattoman hälyttävää, että vastakkainasettelu on kasvanut ja eri suunnilla olevat ääriliikkeet ovat nostaneet päätään. Ajattelen, että osasyllisiä tähän kehitykseen olemme myös me päättäjät ja osaltaan tähän on vaikuttanut myös media.

Kun leikkaamme jatkuvasti heikompiosaisilta, kun työelämään pääseminen on vaikeaa ja jokapäiväisessä elämässä pärjääminen on lievästi sanottuna haasteellista, se ruokkii katkeruutta, syrjäytymistä, radikalisoitumista ja se purkautuu johonkin. Rasismi voi helposti nostaa päätään.

Medialla on suuri valta. Medialla on myös mahdollisuus uutisoida rakentavasti. Jos epäkohtien kritisointi leimataan aina fobiaksi tai huoli maan tai väestön tilanteesta ja siitä keskusteleminen leimataan rasistiseksi tai siihen suuntaan vieväksi keskusteluksi, se ei palvele rauhanomaista, rakentavaa yhteiseloja. Toivon vastuullista, objektiivista, rakentavaa uutisointia ja asioiden käsittelyä niin tässä salissa kuin mediassakin. Toimittajilla on suuri mahdollisuus vaikuttaa, mihin suuntaan ilmapiiri valtakunnassa menee jatkossa. (Puhemies koputtaa) Haastan jokaisen kansalaisen, (Puhemies: Aika!) myös jokaisen median edustajan... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.35 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä vaiheessa palauttaa salissa meidän mieleemme edesmenneen presidentti Urho Kekkosen sanat: "Vapaamielisyys, joka sallii kansalaisvapauksien väärinkäytön aina siihen saakka, jolloin tämä väärinkäyttö toteuttaa kansanvallan tuhoamisen, ei ole oikean kansanvallan kanssa sopusoinnussa. Kansanvallalla tulee olla oikeus itsepuolustukseen." Kaikelle poliittiselle väkivallalle on sanottava ehdoton "ei", ja tästä salista on lähetettävä vahva viesti, ettei turkistarhausta voi vastustaa busseja polttamalla eikä ole mahdollista, että sivulliset joutuvat väkivallanteiden uhriksi siinä vaiheessa, kun uusnatsit osoittavat mieltään. Kiitän kaikkia eduskuntaryhmiä kauniista sanoista.

15.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt täällä tänään puhumme väkivaltaisista ääriliikkeistä ja vuoron perään tuomitsemme sekä vasem-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

malla että oikealla nyrkillä tehdyt iskut, on meidän muistettava, että sekä lukumääräisesti että uhka-arvoltaan vakavin ääriliike on ääri-islamistiset ekstremistit. Meillä on Suomessa noin 100 henkilöä, jotka ovat käyneet sotimassa tai ovat nyt sotimassa esimerkiksi Syyriassa tai Somaliassa, maissa, joista monet heistä ovat tulleet tänne Suomeen pakolaisena so-taa pakoon. On ihan turha sanoa, että he eivät vielä ole täällä ainakaan tämän aatteen ni-missä iskeneet, ja on vaarallista uskoa, että mitään ei tapahdu, kun kuitenkin kaikkialla Eu-roopassa, missä tämän väestön määrä on kasvanut, on jo tapahtunut. Ja kun muutama edus-taja täällä aikaisemmin puhui näistä juutalaisiin kohdistuneista iskuista, niin tässäkin yh-teydessä on huomattava, että jopa äärioikeistoa vakavampi uhka juutalaisille on Euroopas-sa nykyään ääri-islamistiset liikkeet.

15.37 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen polku jo-honkin alkaa jostakin. Itse kannan huolta ihmisten käyttäytymisestä sosiaalisessa medias-sa. Siellä ihmisiä solvataan ja tölvitään eikä osoiteta minkäänäköistä kunnioitusta ihmistä kohtaan eikä hänen mielipidettään kohtaan. Ja kun tällä tavalla sitten useita vuosia harjoi-tellaan, niin se ruokkii tietynnäköistä asennetta ja tietynnäköistä suhtautumista lähimmäis-tä kohtaan, ja on aika helppo arvata, että jos näillä asenteilla myöhemmin mennään sitten esimerkiksi johonkin ääriliikkeeseen, niin mitä siitä seuraa. Kysyisinkin, arvoisat läsnä olevat ministerit, voiko tälle ongelmalle mitään tehdä — nimittäin tämä joka päivä näyttää vain tulevan pahemmaksi ja pahemmaksi.

15.38 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun tarkoitus on ollut osoittaa, että kaikki ryhmät haluavat tuomita väkivallan ja vihapuheen, ja hyvä näin. Mutta se ei riitä. Meidän täytyy kysyä, mitä jokainen meistä tekee eri ominai-suuksissa silloin, kun kohtaamme netissä vihapuhetta: poistammeko me sen, vai mitä me teemme? Mitä me teemme, kun me kohtaamme raitiovaunussa tai bussipysäkillä solvauk-sia tai tönimistä johonkin kolmanteen kohdistuvana? Tai mitä me teemme, jos meidän omassa eduskuntaryhmässämme on ihmisiä, jotka valokuvauttavat itsensä ääriliikkeiden edustajien kanssa (Juho Eerolan välihuuto) tai osallistuvat vihapuheen levittämiseen? Ei kenellekään, oli se bussipysäkillä, eduskunnassa tai netissä, tule antaa tuulensuojaa vähek-symällä näitä tekoja: että pojat ovat poikia tai tähän on vain harmitonta huulenheittoa.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavan puheenvuoron jälkeen sitten ministeri Lindströmil-le mahdollisuus vastata. — Edustaja Niinistö.

15.39 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikenlainen väki-valta ja ilkeävalta on tuomittavaa, ja on tärkeää, että me yhdessä tässä salissa kansanedusta-jina, myös suomalaisina, toimimme rauhanomaisen kehityksen, demokratian, oikeusvalti-on ja ihmisten yhdenvertaisuuden puolesta. Ja nyt kun me pohdimme erityisesti tätä rasis-min ja fasismin uhkaa tälle maalle, niin pitää muistaa, että nämä ovat aatteita, joissa ihmis-ten yhdenvertaisuus lähtökohtaisesti kyseenalaistetaan, osin väkivaltais-in keinoin. Siksi tämä on erityinen ongelma, ja siksi meillä on poliittisina johtajina myös arvojohtajuuden taakka kannettavanamme eli se, että me kaikilla teoillamme ja puheillamme osoitamme, että me puolustamme ihmisten yhdenvertaisuutta: laeissa, kansalaisina tuolla kaduilla, sil-loin kun me täällä eduskunnassa keskustelemme, joka teossamme.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Arvoisa puhemies! Haluan myös korostaa sitä, että suomalaisuus on parhaimmillaan sitä, että se on mukaan ottavaa, että kaikki me yhdessä voimme hengittää vapaana tässä maassa tätä ilmaa. Ja oli hieno olla Peli poikki -mielenosoituksessa läsnä, kun nigerialaistaustainen laulaja lauloi Eppu Normaalia ja kaikki erilaiset (Puhemies koputtaa) suomalaiset yhtyivät siihen. (Puhemies: Aika!) Sitä on parhaimmillaan suomalaisuus.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 2 minuuttia.

15.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän vihapuheeseen ja siihen sääntelyyn, mitä edustaja Eestilä nosti esille. Siis siitä rangaistavasta vihapuheesta säädetään rikoslaissa, ja se keskeinen säännös on täällä moneen kertaan mainittu: kansanryhmää vastaan kiihottaminen. Ja siitä siis tuomitaan semmoinen ihminen, joka levittää yleisön keskuuteen viestiä, jossa uhataan, paneutellaan tai solvataan jotain ryhmää rasistisella perusteella. Näitä kansanryhmää vastaan kiihottamisia tuli viime vuonna poliisin tietoon 43 kappaletta, ja se määrä on ollut kasvussa. Ja tuomioistuimissa käsiteltyjen rikosten määrä on vaihdellut muutamasta kappaleesta vajaaseen kahteenkymmeneen. Tämä osin tietysti todistaa toisaalta sen ikävän seikan, että näitä on tullut lisää, mutta toisaalta sen, että tämä laki myös toimii ja näihin asioihin puututaan. Niiden soveltamisessa ei pitäisi olla mitään epäselvyyttä.

Sitten tämä rasistisiin ryhmiin puuttuminen. Voidaan ensisijaisesti puuttua yhdistyslain avulla. Ja hallitus tosiaan päätti viime viikolla tai tässä taannoin osana sen ääriliikkeiden vastaisia toimenpiteitä, että yhdistyslain toimeenpanoa todellakin tehostetaan, ja Poliisihallitus ja syyttäjät arvioivat parhailleen sen lakkauttamiskanteen nostamisen edellytyksiä Suomen vastarintaliike -nimisen rekisteröimättömän yhdistyksen osalta. Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä, miten korkea se kynnys tällaisen yhdistyksen lakkauttamiselle on, koska yhtään tällaista kannetta ei ole nykyisen yhdistyslain aikana nostettu. No, tässä toisaalta tulee tämä toiminta, jota tässä arvioidaan, mutta yhdistyksen lakkauttamisella puututaan perustuslaissa suojattuun yhdistymisvapauteen, ja tässä on tietysti tasapainoiltava, minkä vuoksi tämä kynnys lakkauttamiselle ei voi olla kovin matala.

15.43 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tästä salista lähtee voimakas ja yhtenäinen viesti siitä, että poliittista väkivaltaa kuten muutaakaan väkivaltaa ei tässä maassa sallita. Viranomaisten tulee puuttua voimakkaasti poliittista väkivaltaa käyttävien liikkeiden toimintaan. Erityisen tärkeää on nyt vihdoinkin puuttua äärioikeistolaisen, uusnatsistisen Suomen vastarintaliikkeen toimintaan, jonka toimijoiden tilillä on jo epäillyn kuolemantuottamuksen lisäksi muun muassa kaasuiskuja ja puukotus.

Keskeinen tekijä matkalla kohti poliittista väkivaltaa on väkivallan oikeutusta rakentava puhe. Poliittinen väkivalta seuraa sille puheella ja politiikalla rakennettua oikeutusta, ja tätä oikeutusta rakentavat yleensä eri henkilöt kuin ne, jotka ryhtyvät siitä rohkaistuneena toimintaan. Tämä meidän päättäjien ja muiden yhteiskunnallisten vaikuttajien on syytä muistaa ja ymmärtää. Poliitikassa sanat ovat tekoja, ja sanoillamme voi olla joko poliittista väkivaltaa lietsova tai hillitsevä vaikutus.

15.44 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa hallitukselle tunnustuksen siitä viime viikon linjauksesta väkivaltaisiin ääriliikkeisiin

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

puuttumisesta, siitä että lainsäädäntöä nyt ryhdytään vakavasti soveltamaan ja tiukasti puuttumaan näihin ongelmiin ja sitten toisaalta myös tarkastellaan näitä viranomaisten resursseja ja toimintaedellytyksiä. Kun ministeri Risikko tuossa kertoi, että hallitus valmistelee nyt täydentävää budjettiesitystä turvallisuusviranomaisten resursseista, haluan nyt vedota siihen, että viime vaalikaudella kaikki eduskuntaryhmät tässä salissa sitoutuivat siihen, että poliisien määrää ei vähennetä. Ja sen takia vetoan siihen, että tuo uhka siitä, että poliisimäärä nyt lähestyisi sitä 7 000 rajaa, yhdessä torjutaan. Turvallisuus on (Puhemies koputtaa) valtion ydintehtävä, ja tässä (Puhemies koputtaa) on kysymys vain muutamasta kymmenestä miljoonasta eurosta.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Mika Kari, ja sitten ministeri Risikko.

15.45 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että täällä eduskunnassa on tänään selkein sanoin sanouduttu irti väkivallasta ja vihapuheen käytöstä. Minusta kuulosti myös hyvältä, niin kuin tuossa edustaja Uotila aikaisemmin totesi, että täällä on kiinnitetty huomiota myös eduskunnan omaan keskusteluun, siihen, millä tavalla eduskunnassa käydään poliittista keskustelua.

Kuitenkin haluan kiinnittää huomiota tähän edustaja Räsänen toteamukseen poliisien resursseista. Poliittinen väkivalta on varsin pieni rikollisuuden muoto Suomessa, ja suoraan poliisin resurssit eivät tähän kyseiseen asiaan liity. Siltä osin haluan todeta, että sosialidemokraatit ovat myös esittäneet poliisin määrärahan lisäämistä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Risikko, 2 minuuttia.

15.46 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kysyttiin poliisien resursseista, ja haluan siihen nyt sitten vastata:

Meillähan on silloin selonteossa viime keväänä todettu, että pitäisi olla vähintään se 7 000. No, minä olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että se vähintään-sana on siinä todella tärkeä, koska koko ajan tulee uusia tarpeita ja se 7 000 ei tule riittämään. Kun siellä kehyksissä ei tällä hetkellä ihan niinkään paljon sitä rahaa ole, niin olen monessa yhteydessä jo todennut, että viime budjettiriihessä otin jo puheeksi tämän asian, eli että meidän pitää saada ensi keväänä se kehyskorjaus, mutta sen lisäksi me tarvitsemme nyt myöskin täydentävässä lisää resursseja, koska meillä on tällä hetkellä noin 7 200 poliisihenkilöä ja vain ainoastaan noin 7 henkilöä on työttömänä, eli meillä ei varsinaisesti ole reserviä missään. Nyt on sitten tilanne se, että meillä määräaikaisuus päättyy nyt noin 200 henkilöllä vuoden lopussa, mistä kaikki ovat tietoisia täälläkin talossa, ja nyt on tarkoitus, että me pystyisimme pitämään ne 200 määräaikaista vielä edelleen, koska me tulemme tarvitsemaan heitä. Siitä syystä ollaan nyt tekemässä sitä täydentävää esitystä. Myöskin tähän nettipoliisitoimintaan Poliisihallitus on tarttunut hyvin rivakasti, ja niitä resursseja tullaan lisäämään, ja siihen tarvitaan tietysti sitten niitä lisäresursseja. Sitten myöskin oikeusministeriön kanssa ollaan käymässä läpi, että se koko ketju tässä olisi.

Nyt vielä haluan sen sanoa, että pelkällä rahalla tämä ei nyt ratkea, koska meidän pitää miettiä myös poliisien työnjakoa. Tällä hetkellä poliisit ottavat koppia sellaisista tilanteista, joissa muut palvelut eivät toimi: jos päihdepalvelut eivät toimi, poliisi ottaa kopin; jos mielenterveyspalvelut eivät toimi, poliisit ottavat kopin. Kaiken kaikkiaan tämä työnjako pitää saada kuntoon.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Sitten haluan nyt tänä päivänä tässä julkisesti sanoa, että nyt on sellainen kummallinen asia liikkeellä, että oltaisiin poliisiverkostoa nyt vähentämässä. Se ei pidä paikkaansa. Viime keväänä on tehty poliisiverkoston (Puhemies koputtaa) valitettavasti karsintaa, ja se (Puhemies koputtaa) karsinta riittää, enempää ei tarvita. (Puhemies: Nyt on aika täynnä!)

15.48 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan väkivallasta, rasismista ja vihasta eri muodoissaan, niin sehän on puhetta yhteiskuntarauhasta sanan syvässä merkityksessä. Minä näen tärkeänä, että yhteiskuntarauhan sosiaalista, henkistä ja moraalista pohjaa kaikin tavoin me kaikki yhdessä voimme vahvistaa. Silloin siihen kuuluu myös se, että päättäjät omassa toiminnassaan ja puheillaan tässäkin huoneessa, esimerkillään, näyttävät, että eri mieltä voidaan olla, ja pitää olla, toinen toistaan kunnioittavassa sävyssä. Kouluilla, koululaitoksella on tässä suhteessa aikamoinen pohjamerkitys ja kodeilla niin ikään ilmapiirin rakentamisessa, että yhteiskuntarauhaa pyritään rakentamaan, eikä mediakaan ole tämän vaatimuksen ulkopuolella. Näissä asioissa kukaan ei ole katsomossa.

15.49 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että keskustellaan siitä, mitä Suomen vastarintaliikkeen kaltaisille järjestöille pitäisi tehdä. Suomen linja on tähän asti ollut se, että seurataan ja jossain määrin suvaitaan, toivotaan, että toiminta kaatuu omaan mahdottomuuteensa. Poliittisen väkivallan tutkijan Leena Malkin mukaan siinäkin on oma viisautensa, koska ylimitoitettut vastatoimet ovat voimakkaasti radikalisoiva tekijä. Samoin kuin se, jos eri suunnilta tulevia liikkeitä käsitellään eri tavoin suhteessa siihen, mitä nämä liikkeet tekevät. Nyt meidän poliitikkojen tehtävä on vahvasti todeta, että meidän poliittiseen järjestelmäämme ei kuulu poliittisen väkivallan käyttäminen. Sitten on vielä etsittävä konkreettiset toimenpiteet tämän väkivallan estämiseksi.

15.50 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin ministereille hyvistä avauksista ja kollegoille keskustelusta. Erityisen iloinen olen tuosta ministeri Risikon avauksesta, näistä 200 poliisista, joiden määräaika päättyy vuodenvaihteessa. Se muistaakseni 14,3 miljoonaa vaatii lisää rahaa, ja hienoa, että siihen löytyy. Ja hienoa, että nettipoliisien toimintaa vahvistetaan. Mutta täytyy nyt muistaa, että jos netistä löytyy jotain, sitten sen jälkeen tarvitaan raadollista tutkintaa, ja jos sieltä löytyy jotain mikä vaikuttaa kentälle, niin sinne tarvitaan ihan virkapukuisia poliiseja estämään näitä mellakoita, että ei saa unohtaa tätä tärkeätä asiaa. Mutta on loistava juttu, että ministeri on ottanut kopin tästä.

Mutta sinne oikeusministerin puolelle toivoisin: Nämä tietyt pykälät tästä järjestäytyneen rikollisryhmän toiminnasta ovat aika selkeitä, mutta se missä on epäselvyyttä on tuo rikoslain 17 luvun 1 a §, Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen. Sitä on vähän muutettu tällä hallituskaudella, mutta se ei vielä kukaan toimijoiden, poliisien ja syytäjien, mukaan ole sellainen, että siinä saataisiin se tahallisuuspuoli (Puhemies koputtaa) näytettyä oikein toteen, että tähän toivoisin pientä tarkistusta.

15.51 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeätä, että kaikki suomalaiset ja myöskin eduskunta pysähtyvät niiden tapahtumien ääreen, joita me olemme viime aikoina Suomessa nähneet. Suomen vastarintaliikkeelle ei pidä olla eikä millekään sellaiselle organisaatiolle, joka toistuvasti järjestelmällisesti käyttää väkivaltaa

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi, pidä olla sijaa suomalaisessa yhteiskunnassa, kuten ei pidä olla minkäänlaiselle väkivallalle. Hallituksen linjauksia toimeenpanon tehostamisesta on helppo tukea. Siellä on esimerkiksi tähän nettivihapuheeseen puuttuminen, asia jota SDP:n piiristä esitettiin viime keväänä, ja siellä on monia muita. Nimenomaan tämä puuttumisen tehostaminen on erittäin hyvä asia.

Mutta sitten ministerit ovat korostaneet paljon sitä, että mitä me kaikki voimme tehdä, ja on erinomaisen hyvä, että me kaikki puolueet allekirjoitimme tämän rasismien vastaisen peruskirjan. Siinä peruskirjassa todetaan, että puolueet myös sitoutuvat itse toimimaan niin, että kaikki, jotka ovat mukana toiminnassa ja kampanjoissa, (Puhemies koputtaa) ovat tietoisia näistä periaatteista. (Puhemies: Aika!) Siksi SDP on tämän esityksen tehnyt.

15.52 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan esille yhden asian, joka keskustelussa ei vielä ole ollut esillä. Se on meidän kansallisten symboliemme käyttö, jonka nämä äärioikeistolaiset tai äärinationalistiset liikkeet helposti haluavat omia: Suomen lippu, Suomen vaakuna. Alkaen siitä, kun skinien hihoissa näkyy näitä Suomen lippuja ja toimitaan väkivaltaisesti. Olemme nähneet tätä ilmiötä maailmalla: Englannissa jalkapallohuligaanit koettivat viedä Union Jackin mennessään, Norjan lipusta jotkut Breivikin tukijat ovat yrittäneet tehdä tällaista symbolia Breivikin tuelle.

On erittäin tärkeää, kun Suomi valmistautuu nyt 100-vuotisjuhlavuoteen, että pidämme kiinni näistä kansallisista symboleista, koemme, että ne ovat kaikkien symboleita, emme hyväksy, että niitä missään liitetään väkivaltaiseen tai äärikäyttäytymiseen. Ehdotan valtionneuvoston jäsenille, että Suomen 100-vuotisjuhlan yhteydessä erikseen kiinnitettäisiin huomiota tähän, että kansalliset symbolit takaisin meille kaikille suomalaisille. (Ben Zyskiewicz: Hyvä!)

15.53 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin vielä mainita, kun tässä ministeri Lindström puhui hiljaisesta enemmistöstä, että mielestäni on tärkeää huomioida se, että nämä äärioikeistolaiset liikkeet eivät muodosta uhkaa ainoastaan vähemmistöille tässä maassa, vaan juurikin meille kaikille ja koko meidän yhteiskunnan demokraattiselle järjestelmälle.

Tämän Jyväskylän Suomen vastarintaliikkeen tekemän puukotuksen jälkeen minä jouduin pitkään vastaamaan nuorten alaikäisten ihmisten viesteihin, joita he minulle lähettivät, joissa kysyivät, uskaltavatko he osallistua vasemmistonuorten toimintaan, uskaltavatko he tulla meidän järjestämiimme keskustelutilaisuuksiin kirjastoissa, uskaltavatko he ylipäätään osallistua puoluepoliittiseen toimintaan, olla markkinoilla, kaduilla jakamassa poliittista materiaalia. Tämä mielestäni on juuri se kaikista suurin uhka, jonka tämän kaltaiset liikkeet muodostavat meidän yhteiskunnalle, ja tämä on se todellinen demokraattinen uhka, mitä he edustavat.

15.54 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta käyttää lainsäädäntövaltaa, ja sen tulee käyttää sitä suvereenisti. Hallituksen tulee tehdä niitä toimenpiteitä, joilla ehkäistään niin rikollisuutta, rasismia, väkivaltaa sen kaikissa muodoissaan. Täällä on hyviä puheenvuoroja käytetty juuri tämän suuntaisesti, ja tälle on kyllä olemassa Suomen kansanedustuslaitoksen yksimielinen tuki.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Erityisesti haluan kiittää edustaja Haavistoa ryhmäpuheenvuorostaan, siinä oli hyvä analyysi ja johtopäätöksiä, mutta myös tästä ajatuksesta, että nämä kansalliset symbolit ovat siinä oikeassa käytössä, mihin ne on tarkoitettu.

Me voimme jokainen tehdä jotakin. Edesmennyt isäni aikoinaan sanoi — näin häntä hyvin harvoin liikuttuneena, mutta kerran hän totesi sen — että eräs kylän poika oli todennut Tyyrinmäen kotikylällä, että sinulla on hyvät pojat, he eivät ole koskaan kiusanneet minua. Siis häntä, poikaa, jota monet aika paljon kiusasivat. Jotenkin silloin tuli se tunne, mikä täälläkin on ollut, että mitä me kaikki voimme jokainen tehdä. Mitä me voimme tehdä sen eteen, jota kiusataan, jota parjataan, jota käytetään väkivallan kautta uhrina (Puhemies koputtaa) tai edistämään joitakin muita huonoja päämääriä? Tässä on meillä kaikilla tehtävää.

15.56 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelualoite on todella tärkeä, se on kiistatta varmaan jokaisen mielipide. Pääasiallisesti keskustelu on ollut hyvin rakentavaa. Yhdessä tekeminen on ollut suomalaisen yhteiskunnan vahvuus. Vaikeina aikoina varsinkin siitä on pidettävä kiinni vahvasti. Minkälaiselle ääriliikkeiden väkivallalle tai uhkailulle, tuli se sitten oikealta tai vasemmalta tai mistä tahansa, ei tule antaa tilaa. Paras aseemme tällaisen toiminnan kitkemiseksi on avoin vuoropuhelu, demokratian pelisääntöjen noudattaminen ja viranomaisten toimintamahdollisuuksien varmistaminen.

Lisäksi työtä on tehtävä entistä pontevammin syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja mielensterveystyön saralla. Hyvinvoivat ja toimeliaat ihmiset nimittäin harvoin lähtevät mukaan ääriliikkeisiin. Minä kysyisin hallitukselta, minkälaisia suunnitelmia on tehty etenkin nuorten mielensterveyspalveluiden vahvistamiseksi. Osittain ministeri Risikko siihen jo vastasi. Ja samoin kiitän ministeri Lindströmiä, (Puhemies koputtaa) otitte esille tämän avoimen vuoropuhelun. Vaikeneminen (Puhemies: Ja aika!) ei ole hyvä asia.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministereitä.

15.57 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ollut erityisesti ryhmäpuheenvuoroissa erittäin selkeä sävel ja kyllä kaikissakin puheenvuoroissa, eli me haluamme nyt laittaa stopin väkivallan käytölle ja myös tällaiselle vihapuheelle, jossa kiihotetaan toimintaan toisia kansanryhmiä vastaan. Se on ollut erittäin tärkeä havainto, ja uskon, että tämä säteilee koko yhteiskunnassa.

Samalla on sitten aiheellista katsoa, miksi me olemme tässä. Niin kuin edustaja Kontula sanoi, pitää puhua täsmällisesti siitä, kuka teki mitä. Me olemme täällä sen takia, että rautatieaseman edustalla Helsingissä on potkaistu katuun nuori mies, joka myöhemmin on kuollut, ja tämän teon takana on tämä Suomen vastarintaliikkeen aktivisti ja tällä liikkeellä on synkkä historia: 2010 kaasuisku Pride-kulkueeseen, 2011 Oulussa kiinnikäynti kokoomuksen aktiiviin, 2013 tämä Jyväskylän kirjastotilaisuuden puukotus, (Puhemies koputtaa) Vantaalla ja Kotkassa samanlaisia. Täytyyhän tämä nyt saada lopetettua.

Puhemies Maria Lohela: Sitten tähän loppuun molemmille ministereille 1 minuutti.

15.58 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyviä keskusteluja käyty ja kiitos siitä, ja mielestäni tästä on hyvä jatkaa. Nyt ei saa unohtaa tätä keskustelua, mikä on täällä käyty, vaan tätä pitää jatkaa. Sain tuossa

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

omassa puheenvuorossani, että sanoillakin voi pahoinpidellä, todella vakava asia. Voi pahoinpidellä myös sanoilla, ja monesti siitä on niin lyhyt matka siihen fyysiseen väkivaltaan. Mitä me voimme tehdä? Ennen kaikkea ennalta ehkäistä vanhempina, aikuisina, mutta myöskin tarttua siihen syrjäytymiskehitykseen ja sitten katkaista sen kierteen. Nimittäin tämä tartuntatauti voidaan kyllä hoitaa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 1 minuutti.

15.59 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos keskustelusta. Ihän edustaja Tolvaselle liittyen nyt tähän järjestäytyneeseen rikollisryhmään kuulumiseen ja lain selkeyttämiseen, niin tietysti nämä rikoslain säännökset on, näin minulle on kerrottu, tarkoituksella kirjoitettu tällaisiksi yleisiksi ja tekniikkaneutraaleiksi, mutta tämä teidän viestinne otetaan tietysti varteen.

Noin yleisellä tasolla tähän edustaja Haaviston esille nostamaan esitykseen näistä kansallistunnuksista. Itsekin näin leijonakorumiehenä ja kun minulla on tukka nappanahkaa, minutkin voidaan jossain vaiheessa sekoittaa skinheadeihin. En todellakaan ole rasisti. Älkää antako ulkonäön hämätä.

Kiitoksia asiallisesta keskustelusta kaikille.

Keskustelu ja asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain, julkisten alojen eläkelain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.01 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei jaa hallituksen näkemystä kilpailukyky sopimuksesta ja ajatuksesta työn halpuuttamisesta talouslaman lääkkeeksi eikä hyväksy tätä lakiehdotusta. Toteamme, että aiemmatkaan työnantajamaksujen kevennykset, kuten työnantajien Kela-maksujen alentaminen ja sittemmin poisto, eivät ole merkittävästi luoneet uusia työpaikkoja, vaikka maksujen alennuksia on perusteltu tällä tavoitteella. Kilpailukyky sopimus saatiin aikaiseksi uhkaamalla ammattiliittoja pak-kolaeilla, jotka olisivat leikanneet palkkoja vielä kiky-sopimusta enemmän. Prosessiin vaikuttivat myös epäselvät suunnitelmat paikallisen sopimisen edistämisestä.

Suomen vientiteollisuuden nykyiset haasteet ratkaisee Suomessa tuotettujen palveluiden ja tuotteiden korkea teknologian sekä koulutuksen ja osaamisen taso, mitä hallitus on niin ikään leikkaamassa vuoden 2017 valtion talousarvioesityksessä. Vuoden 2016 ensimmäisessä talousjohtajabarometrissä kukaan vastaajista ei nähnyt kilpailukyky sopimukset-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

la olevan merkittävää vaikutusta yrityksensä kilpailukykyyn. Muun muassa Turun telakan johtaja Jan Meyer painottaa, että palkkataso ei ole ratkaiseva vaan koko liiketoiminnan kuva, investoinnit, teknologian kehitys ja tuotteen laatu.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

16.03 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käydään nyt ihan oikeata keskustelua. Edustaja Pekonen, oletko te itse ja vasemmistoliitto ihan toisianne siitä mieltä, että käytännössä kaikki Suomen ekonomistit ovat väärässä, kun uskovat, että kilpailukyky sopimuksella on myönteinen vaikutus Suomen työllisyyskehitykseen? Erilaisia lukuja on luonnollisesti esitetty, koska kukaan ei voi tietää, mikä on sitten vuosien saatossa se todellinen merkitys, mutta sikäli kuin olen itse seurannut keskustelua, ekonomistien arviot ovat liikkuneet jossakin 20 000 ja 45 000 uuden työpaikan välillä. Eli edustaja Pekonen, ihan vakava kysymys: ovatko kaikki Suomen ekonomistit erehtyneet tässä arviossaan, ja mihin asiantuntemukseen te viittaatte?

16.04 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvioita työllisyysvaikutuksista ja vaikutuksista talouskasvuun lyhyellä, keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä on todellakin esitetty monenlaisia. Mutta on todettu, että ensi vuoden budjetissa kilpailukyky sopimus laskee talouskasvua 0,2 prosenttia. Mitä tulee kilpailukyky sopimukseen, kannatan sopimussyhteiskuntaa, kannatan kolmikantaista valmistelua, mutta perusporvarihallituksen politiikka saada aikaan kilpailukyky sopimus ei edustanut kolmikantavalmistelua eikä se edustanut sopimussyhteiskunnan periaatteita.

16.04 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin täytyy sanoa, että eihän tämä niin sanottu kilpailukyky sopimus nyt kauhean kaunis prosessi ollut, ja varmaan siinä oli erilaisia menettelytapoja, joita voi kritikoida, ja voi sanoa, että on uhkailtu ja painostettu.

Sitten toisinpäin katsoen — edustaja Zyskowiczin kysymys on kyllä ihan aiheellinen: Tämä on kuitenkin nyt se keskeinen osa, jolla taloutta yritetään vakauttaa ja rakentaa parempaa näköalaa tulevaisuuteen. Se mahdollistaa pidemmän ajan työmarkkinarauhan, yritystoiminnan edellytykset ja antaa myös tavalliselle palkansaajalle ja kotitaloudelle tiedon tulossa olevasta tulokehityksestä, joten tämän sopimuksen, joka on siis 2 miljoonan ihmisen työehtoja koskeva sopimus, ulkopuolelle asettuminen osoittaa kyllä aika suurta lahjakkuutta. Ihmettelen, että näin voi tapahtua.

16.06 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Uotila, siitä prosessista, joka johti tähän sopimukseen, voidaan olla montaa mieltä. Ja en olenkaan kiistä hallituksen painostusta. Myös voidaan olla montaa mieltä niistä komponenteista, joista tämä sopimus koostuu, itsekin olen kritisoinut sitä, että lomarahoja leikataan vain julkisen sektorin työntekijöiltä. Mutta tästä riippumatta toistan kysymykseni siitä, että mikä on se ekspertiisi, mihin te nojaatte, kun te sanotte, että te ette usko, että tämä tukee Suomen työllisyyskehitystä.

Mitä ensi vuoteen tulee, niin kaikkihan ovat korostaneet, että nämä muutokset vaikuttavat viiveellä eivätkä näy vielä ensi vuonna.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Se, että kannatan tätä sopimusta, ei tietystikään tarkoita sitä, ettenkö pidä tärkeänä kaikkia niitä muita keinoja, joilla yritykset voivat kohentaa kilpailukykyään ja panostamista tutkimukseen ja innovaatioihin ja niin edelleen.

Lopuksi totean, että tietysti vihreät, joiden (Puhemies koputtaa) talousajattelu on sellaista hulabaloota, ovat myös (Puhemies koputtaa) tätä sopimusta vastaan.

16.07 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myös niitä ekonomisteja, jotka ovat sitä mieltä, että säilyttämällä hyvät neuvottelusuhteet, säilyttämällä aito sopimusyhteiskunta, tyytymällä äärimallilliseen palkkakehitykseen tulevana vuosina, samaan aikaan kun verrokkimaissa Ruotsissa ja Saksassa tehdään tuntuvia palkankorotuksia, olisi lyhyessä ajassa tämä kustannuskilpailukykyongelma, joka meillä kiistatta jonkinmoinen on, sulanut pois. Nyt tällä kilpailukyky sopimuksella, joka tehtiin kiristyksen, uhkailun, painostuksen edessä, vaarannetaan mahdollisesti myöskin yhteiskunnan toimivuutta ja yhteiskuntasuhteita pitemmällä aikavälillä, ja niillekin pitäisi joku hinta laskea.

16.08 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä yksi pieni osa kilpailukyky sopimuksen mukaisista päätöksistä. Se prosessi ei välttämättä ollut kovin kaunis tai esimerkillinen, mutta se kuitenkin osoittaa isoa sopimishalua ja tahtoa tässä yhteiskunnassa, ja se myöskin merkitsee isoa yhteiskuntarauhaa tulevaan. Ja se on se syy, minkä takia me vihreät yritämme olla rakentavia, kun käsittelemme näitä lakeja. Toivomme kuitenkin vahvasti myös sitä, että näiden käsittelyssä tuodaan esiin se, miten näitä lakeja voisi jatkossa parantaa ja miten tilannetta, palkansaajien asemaa ja yhdenvertaisuutta voisi viedä eteenpäin, jotta myös ostovoima jatkossa taattaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Heinäluoma, ja sitten edustaja Zyskowicz.

16.09 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän yleisen työeläkemaksuihin liittyvän kritiikin sijasta voisi kyllä puhua monesta muustakin asiasta, jotka liittyvät laatukilpailukykyyn, koska siellähän se meidän varsinainen ongelma on, että meiltä puuttuu sellaisia tuotteita, joita muut olisivat halukkaita ostamaan. Ja sitten voisi kyllä erikseen esittää sen kritiikin hallitukselle ja kysyä myös työmarkkinajärjestöjen perään, että minkä ihmeen takia niitä Emu-puskureita, jotka aikoinaan luotiin juuri erilaisiin yllätyksellisiin suhdannetilanteisiin vastaamiseksi, ei ole käytetty. Koko ajatushan oli, että on helpompi joustaa välillisissä työvoimakustannuksissa kuin tehdä palkanalennuksia, jotka johtavat ostovoiman heikentymiseen ja sitä kautta kotimaisen kysynnän vähentymiseen ja sitä kautta sitten isompiin työttömyysongelmiin. Eli ei ole puhuttu ollenkaan siitä, miksi tätä Emu-puskuria ei ole käytetty, miksi ei ole hyvinä aikoina kerätty (Puhemies koputtaa) enemmän ja huonoina aikoina sitten pienempiä maksuja.

16.10 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Järvisen puheenvuoro oli hämmäntävä. Kun tämä kilpailukyky sopimus solmittiin, vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö otti voimakkaasti kantaa sopimusta vastaan, ja hän onnistui jopa sellaisessa tempussa, että hän kritisoi sitä sopimusta sekä oikealta eli niistä näkökohdista, joita esimerkiksi Suomen Yrittäjät oli esittänyt, että vasemmalta eli niistä näkökohdista, joita ne palkansaajajärjestöjen ryhmittymät, jotka vastustivat sopimusta, olivat esit-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

täneet. Nyt ymmärsin edustaja Järvisen puheenvuoron — vai ymmärsinkö väärin — niin, että te pidätte kilpailukykykysopimusta kaikkine puutteineenkin kuitenkin Suomen talouden ja työllisyyskehityksen kannalta positiivisena asiana. Mikä nyt sitten on vihreiden kanta, vai onko se se, mihin ylellisyyteen oppositiossa on tietysti varaa, että ollaan samaan aikaan sekä puolesta että vastaan, yleisöstä riippuen?

16.11 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näin savolaisena minun varmasti on erityisen helppoa olla sekä puolesta että vastaan. Olemme esittäneet, varmasti jokainen meistä, kritiikkiä tämän kiky-sopimuksen tiettyjä kohtia kohtaan, mutta ehdottomasti tuemme sen tuomaa yhteiskuntarauhaa ja tuemme sitä. Siitä huolimatta tulemme jatkossakin esittämään, miten me olisimme voineet tehdä asian paremmin, kun täällä tullaan käsittelemään esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan lyhentämistä. Meillä on oma esityksemme siitä, miten sitä voisi jatkossa toteuttaa vielä rakentavammin niin, että se tukisi todella työttömyyden hoitoa parhaalla mahdollisella tavalla ja ihmisten työllistymistä, mikä on ilman muuta kilpailukykykysopimuksenkin perimmäinen tarkoitus.

16.12 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ehkä johtuen edustaja Järvisen savolaisuudesta hänen puheenvuoronsa hämmensi entisestään.

Ensinnäkin. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan lyhentäminen ei ole osa kilpailukykykysopimusta. Päinvastoin, palkansaajajärjestöt eivät sitä ole hyväksyneet eivätkä sitä kannata.

Toiseksi. Meillä kaikilla, minullakin, ja luulen, että jokaisella tässä salissa, on varmasti kriittisiä näkökohtia kilpailukykykysopimuksen yksittäisiä kohtia kohtaan. Mutta olenko nyt ymmärtänyt väärin, kun ymmärsin puheenjohtaja Niinistön ulostulon heti sopimuksen solmimisen jälkeen siten, että vihreät eivät kannata, eivät hyväksy kilpailukykykysopimusta, kuten vasemmistoliiton edustaja Pekonen hyvin selvästi täällä toi esiin heidän kantansa? Eli vihreät eivät hyväksy, ja tätä on kerrottu kaikille niille palkansaajille, jotka ovat olleet tyytymättömiä, ja niille yrittäjille, jotka ovat olleet tyytymättömiä tähän sopimukseen. Ja nytkö on ymmärrettävä, edustaja Järvinen, että te kannatattekin tätä sopimusta?

16.13 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on juuri työelämävaliokunnassa käsittelyssä muun muassa ansiosidonnaisen päivärahauden lyhentäminen 500 päivästä 400 päivään, ja kyllä se meille ainakin on esitelty osana kilpailukykykysopimusta ja sitä pakettia. Mitä tulee vihreiden kantaan kilpailukykykysopimuksesta, niin sanon nyt vielä kerran: Se sopimus ei syntynyt kovin kauniisti, se ei ole kaikilta osiltaan paras mahdollinen, mutta me toivomme sen tuovan ja uskomme sen tuovan sitä yhteiskuntarauhaa, jota on haettu, ja kunnioitamme sitä. Siitä huolimatta kerromme myös omia kantojamme, silloin kun katsomme, että ne (Puhemies koputtaa) veisivät suomalaista yhteiskuntaa paremmin eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme puhujalistaan.

16.14 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Pekosen tekemää esitystä.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

16.14 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että täällä on näin vähän väkeä paikalla, koska todellakin tämä työeläkejärjestelmä, myös maksupolitiikka, antaisi aiheen pidempään ja tarkempaan keskusteluun.

Viittasin jo edellä siihen, että työeläkemaksuja pitäisi voida käyttää joustavasti taloustilanteen mukaan, ja tästä me tarvitsisimme ison keskustelun yhteiskunnassa. Nyt meille on syntynyt sellainen tilanne, että hyvinä aikoina, jolloin pitäisi kerätä näitä maksuja enemmän, puskuroida — mistä aikoinaan 90-luvun lopulla sovittiin — tätä lisärahastointia ei tehdä, koska työnantaja vastustaa maksujen korotuksia, ja sen tuloksena nämä rahastot jäävät liian alhaisiksi hyvien aikojen vuosien mahdollisuuksiin nähden. Sitten kun on huonot ajat ja olisi järkevää taloussuhdanteiden kannalta, että maksuja voitaisiin väliaikaisesti laskea, vastaavasti palkansaajat ovat haluttomia tähän laskemiseen, koska on se pelko, että sitten näitä ei saada takaisin oikealle tasolle ja sitä kautta niillä on vaikutuksensa eläkkeiden turvaan. Ja näin me olemme jumiutuneet tällaiseen tilanteeseen, jossa eläkemaksut eivät toimi sillä tavalla suhdanteita tasoittavana elementtinä, taloustilanteessa auttavana elementtinä kuin talous- ja rahaliittoon liittyttäessä suunniteltiin.

Ikävä kyllä, tämän asian ympärillä vallitsee huomattava hiljaisuus ja tästä ei haluta puhua. Myös hallitus valitsi omassa toiminnassaan tämän tien, että lähdetään siitä, että taakkaa siirretään pysyvästi näissä maksuissa työntekijöiden puolelle ja työnantajan vastaavasti vähennetään, vaikka eläkevastuut ovat kuitenkin lähtökohtaisesti niin työnantajia kuin työntekijöitäkin koskettavia. Tämä isompi keskustelu siitä, miten me toimimme talous- ja rahaliitossa, olisi välttämätöntä käydä, ja toivon, että eduskunta jossain vaiheessa antaa sille tilaa.

16.16 Kari Uotila vas: Arvoisa puhemies! Työeläkerahastot ja niiden käyttö, niin kuin alkuperäinen tarkoitus oli, Emu-puskureina on todellakin keskustelun arvoinen asia, mutta näihin eläkerahastoihin kyllä joudumme tässä salissa tänä syksynä muista syistä varmasti palaamaan, koska jotkut ovat sitä mieltä, että rahastoissa on liikaakin rahaa ja ne pitäisi pistää itse asiassa jakeluun hyvin pikaisella aikataululla.

Mutta mitä tulee vielä tähän kilpailukyky sopimukseen, niin voin eduskunnan pöytäkirjoihin kirjauttaa sen henkisen vamman, jonka sain jo keväällä vaalien jälkeen, kun keskusteltiin yhteiskuntasopimuksesta. En kerro paikkaa, mutta se oli tuolla aika lähellä Etelärantaa, missä tapasin erittäin korkea-arvoisia työnantajapuolen työmarkkinajohtajia. Entisenä telakan pääluottamusmiehenä, kun keskusteltiin yhteiskuntasopimusneuvotteluihin lähtemisestä, totesin, että minulla on ollut sellainen tapa yhtenä neuvottelijana aikoinaan, että kun neuvotteluihin päätetään lähteä, niin molemmat osapuolet asettavat neuvottelutavoitteet. Sitten neuvotellaan näistä tavoitteista, ja joskus tulee 50—50-, joskus 40—60-tilanne, mutta erikseen asetettujen tavoitteiden pohjalta neuvotellaan. Silloin minulle todettiin, että tilanne on muuttunut, nyt tavoitteita asettaa vain toinen puoli. Ja sen jälkeen minua on ollut hirveän vaikea saada tämän kiristys-, uhkailu- ja painostussopimuksen taakse, joka syntyi sillä, että palkansaajia uhattiin, että jollette suostu etukäteen asetettuun tavoitteeseen, niin eläkeläisiltä leikataan lisää, lapsiperheiltä leikataan lisää, työttömiltä leikataan lisää ja niin edelleen tai palkansaajiin kohdistetaan vielä kovempi kohtelu kuin muuten. Eliikkä tämä nyt vain selityksenä, että henkinen vamma jäi jo keväällä vaalien jälkeen.

16.18 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä kilpailukyky sopimus on yksi suurimpia talous- ja tietysti myös työmarkkinapoliittisia ratkaisuja, mitä tällä vaalikaudel-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

la tehdään. Sen vuoksi minua jäi vielä askarruttamaan tämä vihreiden suhtautuminen tähän merkittävään sopimukseen, jossa, niin kuin olen aikaisemminkin todennut, on varmasti kaikkien mielestä myös paljon puutteita. On sellainen sanonta, että kakkua ei voi sekä syödä että säilyttää, mutta minusta nyt näyttää, että vihreät onnistuvat tämänkin tekemään. Heilläähän on tällä vaalikaudella ainakin gallupien valossa mennyt oikein hyvin, ja voi olla, että tässä on selitystä siihen, että luottamus näkyy vahvistuvan heitä kohtaan.

Eli toisaalta heti sen jälkeen, kun sopimus solmittiin ja kun oli paljon tyytymättömiä esimerkiksi julkisen sektorin usein naisvaltaisilla työpaikoilla ja oli paljon tyytymättömiä esimerkiksi pienyritysten keskuudessa, niin puheenjohtaja Ville Niinistö — näin minä tulkitSEN — antoi sen viestin, että vihreät eivät tällaista epäoikeudenmukaista sopimusta hyväksy, ja hän perusteli sen sekä näiden naisvaltaisten julkisen sektorin työntekijöiden tyytymättömyyden näkökulmasta että näiden pienyritysten tyytymättömyyden näkökulmasta. No, nyt kuitenkin tässä salissa vihreiden edustaja, edustaja Järvinen, on, näin ymmärrän, sanonut, että vaikka sopimuksessa on paljon yksityiskohtia, jotka vihreiden mielestä olisi pitänyt hoitaa toisin — niin kuin myös minun mielestäni ja luulen, että edustaja Heinäluoman mielestä ja monen muun mielestä — niin vihreät kuitenkin kaikinensa pitävät tätä lopputulosta parempana kuin sitä, että se ei olisi syntynyt. Ota nyt tästä sitten selvää.

16.20 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Zyskowiecin käynnistämä keskustelu ja kysymyksenasettelu on kyllä oikeutettu. Kyllähän näin isoon asiaan pitää olla kaikilla puolueilla selkeä kanta, ja sen kannan täytyy olla sama täällä eduskunnan päätöksenteossa kuin se on julkisuudessa muutoin. Se on kohtuullinen vaatimus. Tämä sopimushan on oikeastaan tähän asti hallituksen talouspolitiikasta se ainut osa, jolla on jotain tuntuva merkitystä, ja sillä varmasti on myös työllisyysmerkitys, joskin ikävä kyllä alkuvaiheessaan miinusmerkkinen, mihin edustaja Uotila täällä oikein viittasi. Pidemmällä aikavälillä suomalaisten tuotteiden kysynnän parantuessa sitten voimme odottaa plusmerkkiä.

Kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että käsitykseni on, että eivätkös tämän työeläkeratkaisun sinällään liene kaikki muut hyväksymässä paitsi vasemmistoliitto, joka on siitä jäänyt ulos. Eli voi hyvin olla, että vihreätkin hyväksyvät tämän sopimuksen sitten käytännön päätöksenteossa, vaikka julkisissa Twitter- tai Facebook-kommenteissa on muuta esitetty. Mutta tästähän meillä on jo kokemusta, että puolueilla on taipumus kehittää vähän erilaisia vastauksia erilaisiin medioihin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pohjoismaiden projektivientirahastosta annetun lain kumoamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 164/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle veroasioita koskevasta tiedonvaihdesta Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2014 tehtyjen muutosten hyväksymiseksi sekä laeiksi ohjeiston muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja merityösopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Hallituksen esitys HE 168/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 172/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

15. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2015

Kertomus K 7/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 19/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 19/2016 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 30.9.2016 pidetyssä täysistunnossa. Nyt keskustelu jatkuu.

Keskustelu

16.24 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Yhteiskunnassa on käyty hyvin vilkas keskustelu Yleisradion asemasta ja merkityksestä suomalaiselle tiedonvälitykselle. Moniarvoinen, mahdollisimman objektiivinen tiedonvälitys on tärkeä asia kansanvallassa. On tärkeitä, että ihmiset saavat useammasta lähteestä tietoa, voivat vertailla tuon tiedon luotettavuutta ja sitä kautta tehdä omia itsenäisiä päätöksiä.

Yleisradion asema on ollut Lex Jahvetista, vuodesta 1948 lähtien erityisen merkittävä. Silloin tehtiin se tietoinen päätös, että Yleisradio toimii eduskunnan alaisuudessa ja että se ei ole hallituksen käskettävissä eikä komenneltavissa. Tällä haluttiin turvata riippumaton journalismi ja sen edellytykset silloinkin erittäin merkittävässä viestintävälineessä. Tämän mukaisesti on toimittu. Siksi heräsi suuri huoli, kun Sipilän hallitus aloitti ja kun hallitus ryhtyi tekemään yksipuolisia päätöksiä Yleisradion voimavaroista, ja sitä kautta myös siten oli uhka, että yleisradiolainsäädäntö ja käytännöt olennaisesti muuttuvat.

Keskustelujen jälkeen ja aika huomattavan kritiikin jälkeen asetettu kansanedustaja Arto Satosen työryhmä sai aikaan merkittävän, yksimielisen esityksen, jossa Yleisradion asema perustaltaan saatettiin turvata myös tässä ajassa. Ja rahoitusratkaisut syntyivät täällä yksimielisesti. Yksi osa tätä rahoitusratkaisua oli ehdotus siitä, että, toisin kuin hallitus yksipuolisesti oli päättänyt, yleisradiatorahoitus palautetaan valtioneuvoston hyväksymien kehysten ulkopuolelle. Tällä on sikäli merkitys, että Yleisradion rahoitusta ja toimintamenoja ei voida käyttää perusteena sille, mitä hallitus muussa yhteiskuntapolitiikassaan tekee. Hämmästyks on ollut suuri, kun tämän mukaista kannanottoa ei sisälly nyt täällä käsittelyssä olevaan budjettiehdotukseen. Kysyin tämän asian perään viime viikolla, enkä ole saanut siihen vastausta, ja toivonkin, että läsnä olevat hallituspuolueiden edustajat kertoisivat, (Puhemies koputtaa) mitä ihmettä tässä oikein on tapahtumassa.

16.26 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Muistan, kun muutama vuosi sitten käsiteltäessä ensimmäistä — näin muistelisin — Yleisradion

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

kertomusta toiminnastaan eduskunnalle käytin perusteellisen puheenvuoron, jossa olin sitä mieltä, että Yleisradion tulisi tehdä dokumentti tai dokumentteja omasta roolistaan suomettuneessa Suomessa ja suomettumisen edistäjänä lähinnä 1970-luvulla, joka minun mielestäni oli tässä suhteessa sitä pahinta aikaa, ja silloin tämä kehitys varsinaisesti otti kovasti lisää kierroksia. Katsoin, että Yleisradio on tämän velkaa Suomen kansalle, koska suomettumisen vuosina Yleisradio omissa ohjelmissaan valehteli Suomen kansalle esimerkiksi Neuvostoliiton arkitodellisuudesta.

Kuuluu on myöhemmin pääjohtajaksi tulleen Reino Paasilinnan kolhoosiohjelma, jossa kerrottiin, miten ihanaa ja onnellista onkaan siellä Neuvostoliiton kolhoosissa, ja kuuluisia ovat myös sellaiset ohjelmat kuin Naapurineljännes ja Näin naapurissa, jonne ihmiset saivat esittää kysymyksiä neuvostotodellisuudesta, joihin kysymyksiin sitten suomalaiset toimittajat valehtelivat vastauksissaan. Nämä vastauksethan perustuivat lähinnä neuvostoliittolaisen uutistoimiston APN:n materiaaliin, ja tietystikään niissä ei kerrottu, mitä Neuvostoliitossa ja muissa niin sanotuissa sosialistisissa maissa todellisuudessa tapahtui.

Miten tämä oli mahdollista länsimaisen journalismin opit omaksuneessa Suomessa? Uskon, että kun Yleisradio tätä selvittäisi ja tekisi tästä ohjelmia tai ohjelman, niin samalla koko tämä suomettumisilmiö tulisi omalta osaltaan valotettua yhdestä näkökulmasta. Näkökulmalla tarkoitan tällöin sitä, että ei niinkään ollut kyse neuvostoliittolaisten tai Neuvostoliiton suoranaisestä painostuksesta, vaan kyse oli enemmän suomalaisten toimijoiden, olivat ne sitten poliitikkoja, akateemikkoja tai tässä tapauksessa toimittajia, omaehtoisesta toiminnasta, jossa pyrittiin jo etukäteen huomioimaan Neuvostoliiton näkökulma, ja näiden toimittajien motiivit olivat tietysti monenlaisia. Jotkut saattoivat olla kommunisteja, jotka aivan tarkoituksella valehtelivat suomalaisille, jotta Neuvostoliitto näyttäytyisi positiivisemmassa valossa ja kommunistinen aate saisi Suomessa kannatusta. Jotkut saattoivat olla niin sanottuja hyödyllisiä idiootteja — tämä on Leninin määritelmä — jotka lukivat APN:n vastauksia suomalaisten katselijoiden ja kuuntelijoiden kysymyksiin ja kuvittelivat näiden vastausten olevan totuudenmukaisia. Suurin osa näistä toimittajista minun tulkintani mukaan oli kuitenkin opportunisteja, jotka sen ajan ilmapiiriin mukaisesti toimivat, kuten olettivat olevan oikein toimia esimerkiksi oman uransa etenemisen kannalta.

Tämä Yleisradion toiminta oli todella julmaa suomalaista katsojaa kohtaan. Esimerkiksi kun lähetettiin Moskovaan kirjeenvaihtaja kertomaan illasta toiseen Yleisradion uutisissa — joita katsottiin siis molemmilta kanavilta, ja muita televisiouutisia ja radiouutisia ei ollutkaan — niin sinne lähetettiin 70-luvulla aina pesunkestävä kommunisti, ja korkeintaan syntyi joskus vähän kiistaa siitä, lähetetäänkö sinne enemmistökommunisti vai stalinisti eli niin sanottu vähemmistökommunisti. Luulen, että jälkimmäisiä lähetettiin enemmän.

Myös muissa sosialistisissa maissa oli kirjeenvaihtajina pääasiassa tämän kommunistisen aatteen omaksuneita henkilöitä. Tunnetuin näistä on Lieko Zachovalová, joka oli Tšekkoslovakiassa ja josta jälkikäteen on Suomessa tehty suurta sankaria, koska hän muutaman sekunnin kiisteli tšekkoslovakialaisen puhelunvälittäjän kanssa raporttinsa pituudesta sinä aamuna, kun hän raportoi vuonna 1968 Tšekkoslovakian miehityksestä. Tämän kiistan sijaan voisitte katsoa, mitä hän sanoi. Hän ensinnäkin sanoi, että Tšekkoslovakia on vapaa maa. No, se ei todellakaan pitänyt paikkaansa. Sen jälkeen hän sanoi, että tämä miehitys on suuri väärinkäsitys. No, sekään ei pitänyt paikkaansa. Neuvostoliitto tiesi tasan tarkkaan, että jos se päästää tämän oman leirinsä repeämään Tšekkoslovakian kohdalla, niin kyllä seuraajia riittää, kuten parikymmentä vuotta myöhemmin näimme.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

No niin, palataan asiaan. Eli minun mielestäni Yleisradion pitäisi kertoa suomettumisen mekanismeista omalla kohdallaan. Painostiko joku poliitikko, painostiko Tehtaankatu tätä politiikkaa? Jos, niin kuka ja mitä? Miksi sitten valehdeltiin, miksei kerrottu totuutta? Ei tarvinnut vulgaariin propagandaan Neuvostoliittoa vastaan lähteä, mutta kyllä totuuden kertominen olisi ollut aivan riittävää, koska niin kuin jälkikäteen tiedämme, niin sosialismi eli tässä tapauksessa siis kommunismi hallitsevana aatteena ei ollut niin paha kuin luulimme vaan paljon pahempaa.

Miksi palaan tähän asiaan? Palaan tähän asiaan siksi, että viime viikkoina ja myös eräässä Yleisradion keskustelussa, johon itse osallistuin, on käyty keskustelua siitä, mitä se suomettuminen oikein oli. UPin erään kiistellyn raportin tiimoilta on tuotu esiin suomettumissyitä tai moitteita. Huomasin, että viimeksi erään uuden kirjan julkaisun yhteydessä presidentti Ahtisaari on esittänyt omia arvioitaan suomettuneista ihmisistä ja niin edelleen. Eli minun mielestäni olisi syytä, että suomettumisesta laajemminkin, mutta tässä tapauksessa nyt Yleisradion osalta, kerrotaisiin nykypolven suomalaisille, mitä se oli, mitä se ei ollut. Siinä voidaan haastatella vielä mukana olleita ihmisiä, ja minä luulen, että siinä ei kovin pitkää aikaa enää ole käytettävissä, kovin montaa vuotta, jos halutaan keskeisiä toimijoita myös haastatella ja kuulla.

Eli, herra puhemies, tämän kertomuksen yhteydessä nyt uudistan tämän näkemykseni. Ohjelmapolitiikkaan, yksittäisiin ohjelmiin meidän poliitikkojen ei pidä puuttua, mutta tämän toiveen ja terveiset haluaisin Yleisradion suuntaan tältä arvokkaalta paikalta lähettää.

16.34 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän edustaja Zyskowiczin ehdotusta perusteltuna. Myös hänen kuvaelmansa ja kritiikkinsä 70-luvusta osuvat mielestäni suurelta osin oikeaan.

Kuitenkin tätä historiankirjoituksen osuutta oikeastaan pitää laajentaa. Tämähän ei koskenut vain Yleisradiotamme. Voimme yhtä hyvin käydä lävitse Uuden Suomen kirjoittelua, mitä kerrottiin, mitä ei kerrottu. Me voimme myös käydä lävitse Kokoomuksen Nuorten Liiton toimintaa, miten Venäjä tai silloinen Neuvostoliitto näytteli tärkeätä roolia Kokoomuksen Nuorten Liiton ratkaisuisissa. Eli kyllä historiankirjoitukselle on yleisestikin ottaen tarvetta.

Mutta on tarve puhua myös tästä päivästä. Miten turvataan vapaa, riippumaton journalismi? Ja nyt, edustaja Zyskowicz, toivon, että te ette vaikene molemmilla kotimaisilla kielillä vaan kerrotte meille, minkä takia hallitus ei ole toteuttanut budjettiesityksessään yksimielisen parlamentaarisen ryhmän ehdotusta, että Yleisradion rahat otetaan pois kehyksistä.

16.35 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitos edustaja Heinäluomalle tuesta tälle ajatukselle. Ja toki olen täysin samaa mieltä. Eihän suomettuminen ollut mikään ilmiö, joka olisi rajautunut Yleisradioon, ei edes median piirissä puhumattaakaan laajemmin, vaan se oli ilmiö, joka läpäisi koko suomalaisen yhteiskunnan. Kaikki toimijat olimme suomettuneita, käytännössä kaikki, enemmän tai vähemmän. Ja tätä ilmiötä, totta kai, historiantutkimuksen pitää käydä läpi, ja kaikkea tätä kannatan. Yleisradion kohdalla ajattelen näin, että kun Yleisradio oli niin keskeinen tekijä ja myös journalismin piirissä ehkä kaikkein suomettunein laitos, jos puhutaan valtajulkisuudesta, niin Yleisradiolla on mielestäni velvoitteita Suomen kansaa kohtaan.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Mitä Kokoomusnuoriin tulee, niin professori Vesa Vares on tehnyt siitä hyvän kirjan "Kaksi askelta edellä" ja siinä myös Kokoomuksen Nuorten Liiton suomettuminen erinomaisen hyvin tulee käytyä läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

16.36 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Koska uskon edustaja Zyskoviczin vilpittömyyteen, haluan antaa hänelle vielä yhden mahdollisuuden vastata tähän kysymykseen, jonka olen kaksi kertaa esittänyt.

Pitää puhua myös tästä päivästä. Meille on tosi tärkeitä, että meillä säilyy riippumaton ja mahdollisimman objektiivinen tiedonvälitys, erilaisia näkökulmia. On erittäin tärkeää, että Yleisradiosta ei tehdä hallituksen radiota ja että sen ohjelmasisältöihin ei ryhdytä poliittisesti käymään käsiksi. Ja jotta tämä on mahdollista, niin Yleisradion rahoitus täytyy järjestää sillä tavalla, että Yleisradion johto tai toimittajat eivät joudu miettimään, että jos nyt teen tällaisen jutun ja kritikoin tämän hallituspuolueen toimintaa tai teen jonkun paljastuksen, niin sitten seurauksena on rahojen leikkaus. Tämä on tärkeää senkin takia, että hallituspuolueista, muun muassa perussuomalaisista, tai sanotaan täsmälleen ottaen perussuomalaisista, sanottiin, että tämä raha-ase on sitten käytettävissä, kun ollaan tyytymättömiä, että onneksi tulee näitä päätöksiä, joilla Yle-veroasiaa käsitellään.

Tässä pitäisi olla nyt moraalista rohkeutta vastustaa tällaista (Puhemies koputtaa) uus-suomettunutta tapaa (Pia Viitanen: Aivan!) vaikuttaa politiikkaan. Eli vielä kerran, edustaja Zyskowicz: teillä on mahdollisuus lausua (Puhemies koputtaa) jotakin siihen kysymykseen, jonka olen esittänyt.

16.37 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän kysymykseen en osaa antaa ehdotonta vastausta, koska en ole ollut niissä keskusteluissa varsinaisesti mukana. Mutta sen tiedän aivan varmaksi, että journalistisen riippumattomuuden korostaminen on tärkeitä myös hallitukselle. Ja käsitykseni on se, että syyt siihen, minkä takia Yleisradion rahat ovat kehyksessä eivätkä kehyksen ulkopuolella, löytyvät enemmän budjettiteknikasta ja siitä tavasta, millä tavoin valtiovarainministeriö ja hallitus haluavat sisällyttää kaikki menot budjettikehykseen eivätkä jättää niitä budjettikehyksen ulkopuolelle. Ei ole kyse siitä, että haluttaisiin taloudella Yleisradiota uhata tai kiristää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

16.38 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinhän meille kerrottiin, kun tämä kehyspäättös tehtiin vuosi sitten, että tällä ei ole mitään tekemistä politiikan kanssa, että linjaus on vain se, että kaikki menot pitää saada kehykseen. No, sitten me tiedämme, että kehyksen ulkopuolella on erilaisia rahastoja. Otan nyt vaikkapa esimerkiksi Maatalouden kehittämisrahaston, joka on ulkopuolella. Miksi se on ulkopuolella mutta Yle on sisällä? Ei sitä osannut kukaan selittää. Mutta kysymyshän kuului: ei niin, että miksi tämä aikoinaan on tehty, vaan minkä takia parlamentaarisen työryhmän yksimielistä esitystä ei ole toimeenpantu, kun se esitys kaikella kiireellä saatiin valmiiksi ennen kesälomia, jotta se voisi vaikuttaa tämän nyt käsitellyssä olevan vuoden 2017 budjettiin ja hal-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

litus voisi rakentaa sille toimintansa elokuun budjettiriihessä? Tästä on pakko puhua, koska minusta näyttää, että jostain syystä tästä halutaan vaieta. Tästä on nyt puhuttu, esitetty monta kysymystä. Yhtään vastausta ei tule. Ministerit eivät puhu mitään. Hallituspuolueen edustajat yrittävät puhua mieluummin 70-luvun historiasta kuin tästä päivästä. Tämä jää edelleenkin täysin auki. Tämä on tämän päivän suomettumista ja vaikenemista (Puhemies koputtaa) tärkeässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

16.40 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on jo tässäkin keskustelussa tullut esille, niin on erittäin tärkeää, että oikeaa tietoa saadaan Yleisradion kautta. On tärkeää oikean tiedon, kansanvallan tukemisen ja sananvapauden kannalta, että Yleisradio on nyt ja myöskin tulevaisuudessa eduskunnan alainen luotettava ja riippumaton tiedonvälittäjä.

Täällä on otettu tähän riippumattomuuteen jo puheissa kantaa, ja Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksen mukaan kansalaiset luottavat edelleen Yleen ja sen julkisen palvelun ohjelmistojen tavoitettavuus on hyvä. Tähän täytyy kyllä henkilökohtaisesti todeta, että kun tuolla kansalaisten parissa kulkee, niin tähän riippumattomuuteen tulee kritiikkiä myöskin kansalaisilta — saadaanko sitä oikea-aikaista tietoa, ja onko se täysin riippumattonta? Itse toivon, että tähän myöskin Yleisradiossa kiinnitetään jatkossakin huomiota. Se on erittäin tärkeä asia.

Yleisradiolla on myös erittäin tärkeä rooli alueellisen tv- ja radiotoiminnan toteuttajana. Ja tuolla hallintoneuvoston kertomuksessa kyllä todetaan se, että tämä alueellinen toiminta on nyt ja myöskin tulevaisuudessa tärkeää. Se on myöskin Yleisradion strategiassa linjattu niin. Toivon, että siihen kiinnitetään huomiota. Se, että tietysti eduskunta ei, eikä hallintoneuvostokaan, puutu ohjelmistoon, mitä Yleisradio toimittaa, on tärkeää, mutta kyllä haluan henkilökohtaisesti sanoa, että toivon, että se on myöskin suomalaista ohjelmaa, mitä Yleisradiolta tulee niin televisiosta kuin radiosta. Ja mitä suomalaiset haluavat, niin myöskin suomalaista urheilua sieltä, sitä kansallistakin urheilua, suomalaista perinteistä urheilua. Sitä toivotaan, että sitä tulisi myöskin jatkossa.

16.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Se riippumattomuushan on juuri nyt sitä, että ei Ylen rahoitus saa olla siitä kiinni, milloin hallitus mitään tykkää Ylen ohjelmista, vaan tämä riippumattomuus on erittäin tärkeä periaate ja se, että se pystytään turvaamaan. Olen ennenkin sanonut kiitokset, viime perjantaina, tälle työryhmälle, joka teki hyvää työtä yksimielisesti yli puoluerajojen ja sopi niin, että tämä siirretään kehyksen ulkopuolelle, ja siksi on ollut hyvin hämmästyttävää, että nyt tätä kehyksen ulkopuolelle siirtoa ei ole tehty. Tässä oli puheenjohtajana Arto Satonen, ja erittäin hyvää työtä tekivät ryhmän tueksi muun muassa edustaja Salolainen ja ryhmässä mukana ollut Eero Heinäluoma, ja sillä tavalla tässä oli hyvä mieli vähän aikaa, mutta nyt se hämmennys on suuri. Että kyllä minäkin oikeastaan nyt edellyttäisin, että — täällä on nyt kaksi hallituspuolueiden edustajaa, edustajat Zyskiewicz ja Torniainen — jos ette tässä ja nyt tiedä, miksi hallitus on näin toiminut, niin sen pikaisesti selvitytätte, koska eihän tämä käy päinsä, että vastoin sitä, mitä yksimielisesti työryhmä päättää, näin ei ole. Kyllähän se tietenkin vakavaa on, tässähän voi nähdä merkkejä ilmassa niin sanotusta uussuometumisesta, ja siksi toivoisin, että asia nyt kyllä korjataan pikaisesti. Siihen on eduskunnalla mahdollisuus.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

16.43 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Ensiksi täytyy esittää kiitokset Yleisradion johdolle ja työntekijöille pidemmältä aikaa, viime vuosien Yleisradion toiminnan kehittämisestä.

Kun vielä muutama vuosi sitten yleisesti arveltiin, että aika on kulkenut Yleisradion ohitse, niin olemme tulleet tilanteeseen, jossa Yleisradio on ollut kärkitoimijana sopeutumisessa digitaaliseen aikaan. Yleisradio on kohdannut haasteensa erinomaisella tavalla, ei siis ihme, että Britannian BBC ja Suomen Yleisradio ovat saaneet parhaat arvostukset eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden vertailussa. Se, että Yleisradio saavuttaa eri kanavillaan yhdeksän kymmenestä suomalaisesta viikoittain, kertoo, että tämä laitos ja sen laadukas toiminta on tärkeää koko kansakunnalle ja kaikille suomalaisille.

Merkitystä on myös sillä, että Yleisradio on rohkeasti siirtynyt uuteen aikaan. Yleisradion nettisivut ovat tärkeä osa luotettavaa tiedonvälitystä, Areena on erinomainen esimerkki siitä, miten vanha olemassa oleva Yleisradion kulttuuripaateisto on saatettu uudelleen kaikkien kansalaisten saataville. On siis paljon hyviä esimerkkejä.

Myös Yleisradion uutistoiminnan luotettavuus on saanut kansalaisilta poikkeuksellisen korkeat arvostukset, jopa sellaiset, että ne alkavat olemaan jo siinä rajalla, voiko niitä kertoa, kun prosentit ylittävät presidentti Niinistön suosion lukemat. Eli kun ollaan yli 90 prosentin luotettavuuslukemissa, niin voi kysyä jo, onko tämä jo liian pitkälle menevää. Tämä ei tarkoita sitä, ettei Yleisradiollekin tulisi virheitä, etteikö myös uutistoiminnassa tulisi virheitä ja ettemmekö me olisi ehkä kukin vuorollamme tyytymättömiä uutisointiin ja tehtyihin journalistisiin ratkaisuihin, ja varmaan tästä kritiikistä osa on myös sitten oikeaan osuvaakin. Se on eri asia, mutta peruskysymys on, että me annamme mahdollisuuden luotettavaan journalismiin ja rakennamme sitä koskevaa lainsäädäntökehikkoa ja myös rahoitusta.

Kun tämä Satosen johtama työryhmä lähti erittäin vaikeista oloista ja erittäin suuresta vastakkainasettelusta liikkeelle, se loppujen lopuksi tuli kuitenkin yhteiseen maaliin. Haluan eduskunnan istunnossa antaa tunnustuksen työryhmän puheenjohtajalle, silloiselle kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtajalle, edustaja Satoselle tämän työn erittäin hienosta, maltillisesta, rakentavasta ja taitavasta eteenpäinviemisestä. Vaikeista, hyvin erilaisia näkökohtia ja tavoitteita, hyvin dramaattisia muutoksia Yleisradion asemaan, hyvin suuria leikkauksia sisällään pitäneistä ehdotuksista päädyttiin kohtuulliseen kompromissiin.

Päädyttiin siis kompromissiin, joka tarkoittaa sitä, että ensi vuoden osalta ja vuoden 18 osalta ei tehdä Yleisradion rahoitukseen muutoksia ja vuosi 2019 arvioidaan erikseen vuonna 2018, mutta sitten tämän kompromissin osa oli, että joka tapauksessa vuodesta 2019 eteenpäin siirrytään käyttämään voimassa olevan lainsäädännön mukaisia indeksitarikustuksia. Tämä tehtiin, ja nyt on nähty, että tälläkin on kuitenkin omat seuraamuksensa Yleisradion toimintamahdollisuuksille: yhtiössä on käynnistetty yt-menettely, joka tulee tarkoittamaan henkilöstön vähentämistä, ja ikävä kyllä on syytä pelätä, että se tarkoittaa myös ohjelmistossa selviä karsintoja — siitähän ensimmäiset merkit ovat näkyvissä, kun on tehty päätös yhdistää kaksi kanavaa, ruotsinkielinen FST-kanava ja sitten suomenkielinen Teema-kanava. Eli kyllä näillä, vaikkapa vain indeksien jäädytykselläkin, on todellinen merkitys sille, miten kansalaiset voivat Yleisradion ohjelmistosta tulevaisuudessa nauttia. Nähtäväksi jää, onko tämäkin ratkaisu sentyyppinen, että se tuottaa isompia vaurioita Yleisradion ohjelmatuotannolle. Odotan mielenkiinnolla Yleisradion johdon, hallituksen ja hallintoneuvoston asiaa koskevia ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Mutta erityisen merkittävä tämä työ on kuitenkin siltä kannalta, että kaikissa oloissa turvaamme tämän riippumattoman tiedonvälityksen. On tärkeätä, että eduskunnassa vallitsee vahva sitoumus siihen, että Yleisradion toiminta tapahtuu eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa, ei hallituksen valvonnassa. On tärkeätä, että hallitusneuvotteluissa ei ryhdytä käsittelemään yksipuolisesti Yleisradiota koskevia linjauksia, ja on tärkeätä, että ei luoda sellaisia rahoitusruuveja, joilla ryhdyttäisiin journalistisesti vaikuttamaan Yleisradion uutistoimintaan ja ajankohtaistoimintaan.

Ja tältä kannalta katsoen tämä yksi asia on nyt sitten tästä työryhmän ehdotuksesta ikävä kyllä toteuttamatta, ja se yksi asia koskee Yleisradion rahoituksen siirtämistä kehyksen ulkopuolelle. Pidän tätä hämmästyttävänä. Kun meillä on olemassa parlamentaarinen työryhmä, jonka ehdotus oli yksimielinen, eli että siirretään kehyksen ulkopuolelle juuri tämän journalistisen riippumattomuuden turvaamiseksi, budjetista ei kahlaamallaakaan löydy sanaakaan, että tämä olisi toteutettu. Ei. Yleisradio ilmeisesti pidetään kehyksessä ensi vuoden aikana, vastoin sitä, mitä työryhmä esitti.

Täällä on sitten vähän yleisempikin merkitys. On selvä, että tämä ei ole sen ratkaisun mukaista, jonka työryhmä teki, joka oli osa kompromissia, tämä kehysratkaisu, kun oltiin valmiita siirtämään kehyksen ulkopuolelle, ja työryhmässä ne, jotka olisivat olleet nykyisen lainsäädännön voimassaolon kannalla eli olisivat olleet valmiita inflaatiokorjauksiin Yleisradion rahoituksessa, katsoivat, että osana kompromissia, kun tämä kehysasia ratkaistaan positiivisella, Yleisradion riippumattomuutta korostavalla tavalla, voidaan tämä muu rahoitus hyväksyä tavalla, joka ei kaikkien työryhmän jäsenten mielipiteitä vastannut. No, nyt tämä kehysratkaisu ei ole toteutunut.

Tästä jää jäljelle myös se kysymys, missä määrin me voimme luottaa toistemme sanaan. Täällä edellisessä keskustelussa päivällä sanottiin, että sanat ovat tekoja, niin kuin ne ovatkin, aivan erityisesti politiikassa. Jäljelle jää siis se kysymys, missä määrin voimme luottaa hallituspuolueiden edustajien sanaan. Jos parlamentaarisesti sovitaan erittäin vaikeiden vaiheiden jälkeen jotain, niin onko niin, ettei tämä sopimuksen toteutuminen olekaan automaatio?

Erityisen kummalliseksi tämän tekee se, että yksikään hallituspuolueen edustaja ei suostu tätä asiaa kertomaan: mitä tässä oikein on tapahtunut, miksi tätä yksimielistä ehdotusta ei ole ensi vuoden budjetissa toteutettu? Edustaja Zyskiewicz kolmen kysymyksen jälkeen suostuu käsittelemään aihetta, mutta hänkin antaa vastaukseksi vanhan vastauksen vuoden takaa eikä vastaa siihen kysymykseen, miksi kesäkuista parlamentaarisen työryhmän yksimielistä esitystä ei ole toteutettu. Arvoisat kollegat, emmehan me näin voi toimia, täytyyhän meillä olla kyky keskustella, ja pitää olla joku selitys, miksi tätä työryhmän ehdotusta ei ole toteutettu. Täytyyhän siihen nyt joku selitys olla, ei tätä voi nyt ajatella niin, että tämä vaietaan ja toivotaan, että ei kukaan tästä kirjoita. No, siihen, että kukaan ei kirjoita, voi luottaa sen takia, että eiväthän lehdet kirjoita Yleisradion asioista noin lähtökohtaisesti. Se ei ole niiden ensimmäinen mielenkiinnon... (Ben Zyskiewicz: Paitsi negatiivisesti!) — No, tietysti negatiivinen kritiikki, mutta kun nyt siitä ei ole kysymys. — Niin tämä ei sillä tavalla kiinnosta lehdistöä. Ja sitten Yleisradio itse ei uskalla näistä kirjoittaa ja sanoa yhtään mitään, etteivät he aja omaa asiaansa. Mutta olen ajatellut tässä nyt olla sitkeä. (Pia Viitanen: Kannattaa!)

Eli aion penätä tätä asiaa niin kauan, kunnes joku hallituspuolueen edustaja nousee ylös ja sanoo, että tästä on kysymys. Niin että tämä on varoitus. Näitä puheenvuoroja tulee aina, kun siihen on mahdollisuus tässä salissa, jossa penätään sopimusten pitämisen, suomalai-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

sen sopimuskulttuurin ja Yleisradion aseman kunnioittamisen perään. Tulen kysymään jatkossakin aina, kun siihen on mahdollisuus: minkä takia parlamentaarisen työryhmän yksimielistä ehdotusta siirtää Yleisradion rahoitus kehyksen ulkopuolelle ei toteuteta ensi vuonna?

16.53 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma puheenvuorossaan peräsi sitä, miksei parlamentaarisen työryhmän yksimielistä ehdotusta ole viety eteenpäin. Aloitan kuitenkin vähän kauempaa. Se kritiikki siitä, miksi yleensä tällainen selvitys tehtiin, selittyy puhtaasti sillä, että me joudumme tänä päivänä kaikkiin organisaatioihin käymään sillä tavalla käsiksi, että katsotaan niitten kustannuskehitys. Yle on eduskunnan alainen, ja sen takia oli luonnollista, että parlamentaarisesti näitä toimia valmisteltiin. Itse pidän arvokkaana sitä, että me päädyimme, aivan niin kuin edustaja Heinäluoma sanoi, vaikeiden neuvottelujen jälkeen yksimieliseen ratkaisuun, joka on hyvä pohja viedä asioita eteenpäin. En nyt dramatisoi tätä tilannetta tällä tavalla kuin edustaja Heinäluoma täällä tekee. Katsotaan nyt ihan rauhassa, mikä on ollut se peruste. Se saadaan selville ihan varmasti viimeistään valiokuntakäsittelyssä, kun budjetia käsitellään. Ja liikenne- ja viestintävaliokuntakin antaa budjetista oman lausuntonsa. Eli ei tilanne ole lainkaan niin dramaattinen. Tärkeintä on se, että meillä on yksimielinen esitys olemassa.

16.54 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan edustaja Anttilan puheenvuoroa ja hänen vastaustaan ja haluan sanoa, että kun edustaja Anttila oli tässä työryhmässä mukana, niin hänen panoksensa siihen, että se esitys saattoi ylipäänsä syntyä ja olla yksimielinen, oli erittäin suuri.

Ikävä kyllä, me olemme nyt tilanteessa, että on lokakuu ja me emme vielä tiedä, mistä tässä on kysymys. Olisi tietysti toivottavaa, että tämä valiokuntakäsittelyssä voisi sitten valjeta, mutta pitäisin kuitenkin vähintäänkin jonkun sortin henkisenä velvoitteena hallituspuolueiden kansanedustajille selvittää tätä myös ulkopuolella valiokuntatyön ja kertoa tälle salille, koska tämä kiinnostaa muitakin kuin valiokunnassa olijoita, minkä takia tämä ei ole toteutunut. Ja toivon, että sillekin annetaan arvoa, että ainakin minun ajattelusani ollaan vahvasti sitouduttu siihen, että jos on joku parlamentaarinen työ ja siinä tulee yksimielinen ehdotus, niin sitä viedään eteenpäin, ja se on myös tällainen luottamusky symys varsinkin, kun tarvitaan (Puhemies koputtaa) vaikeita kompromisseja.

16.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaltani myös kiitos Sirkka-Liisa Anttilalle, koska hän on ollut työryhmän jäsen, ja kuten sanottu, niin arvostan sitä työtä, mitä teitte, mutta valitettavasti tilanne tietenkin on se, että se ei sitten tällä hetkellä tunnu riittävän, että kaikki ovat yksimielisesti sopineet, vaan sitten hallitus toimii niin, että omassa esityksessään se ei toteuta tätä parlamentaarista sopimusta ja tahtoa. Siksi minä kyllä myös alleviivaisin edustaja Heinäluoman tavoin sitä sanaa "luottamus", ja tässä tietenkin on kysymys isosta asiasta. Lähden kyllä minäkin siitä, että kyllä täytyy tämän ko-koisesta asiasta eduskunnalle saada selvitys. Se on ollut hämmentävää, että hallituspuolueet tästä eivät ole puhuneet. Toinen tietenkin on se, että voisi kysyä myös ministerin näkemystä siitä, miksi ihmeessä näin on ylipäätään voinut tapahtua.

Mutta, puhemies, kyllä minä vähän samalla hengellä lähestyn asiaa, että tässä on syytä olla sitkeä. Tässä ovat sosialidemokraatit tehneet selkeän kompromissin ja saaneet aikai-

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

seksi ratkaisun, joka sinänsä turvaa Ylen asemaa ja katsoo tulevaisuuteen, mutta on siinä ollut kivuliaitakin kohtia, ja siksi on hyvin tärkeää, että tämä sana pidetään, ja siksi myös minä edellytän kansanedustajana, että tähän asiaan saadaan selvyys.

16.56 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei nyt provosoiduta eikä provosoida liikaa. Tämä asia pystytään selvittämään ihan huomispäivän aikana. Odotetaan rauhassa. Palataan asiaan.

16.56 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma piti arvokkaan ja hyvän puheen Ylen tehtävästä ja sen roolista, ja mietitään sitä meidän työryhmän työtä, mitä tehtiin.

Ylessä sinänsä tehdään erittäin hyvää työtä, ohjelmatyötä, ja sen riippumattomuus on meille vasemmistoliitossa erittäin tärkeä asia. Siihen liittyen rahoitus on se osa, mitä pitää miettiä, että miten se riippumattomuus säilytetään. Siksi on tärkeää, että se tuodaan ja siitä rahoituksesta päätetään aina parlamentaarisesti eikä pidetä rahoitusta kehyksessä.

Pitää huomioida myös Satosen työryhmän työn tulokset. Se oli erittäin hyvä ja asianmukainen työryhmä. Siellä tehtiin paljon kompromisseja, ja ehkä rahoituksen osalta tärkein kompromissi oli se, että päätettiin, että vuonna 2018 tarkastellaan vuoden 2019 rahoitusta, että se on Ylelle riittävä, (Puhemies koputtaa) ja se tehdään myös parlamentaarisessa työryhmässä. — Kiitos.

16.57 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos myös edustaja Semille työryhmän jäsenenä. Kuten sanottu, vaikka oli monia vaikeitakin ratkaisuja — siellähän me jouduimme hyväksymään esimerkiksi sen, että hallitus oli vähän epäparlamentaarisesti päättänyt hallituskauden alussa ilman oppositiolta kysymistä indeksileikkauksista, ja sen seuraukset tässä on kuvattu, ja ne eivät ole olleet myönteisiä — niin sen nimissä, että kuitenkin saatiin se yhteinen näkemys, joka erittäin epävarmassa tilanteessa vakiinnutti Ylen aseman tulevaisuuteen — oli kauheaa katsoa se vuosi siinä, kun Yle joutui varmasti miettimään paljon — minä haluan nyt kiittää tässä lopuksi ihan aidosti kaikkia eduskuntapuolueita siitä, että tällainen päätös saatiin työryhmässä aikaiseksi, koska minä olen Ylen ystävä, niin kuin varmasti moni meistä, ja näemme sen, että moniarvoisen tiedonvälityksen tärkeä osa on se, että meillä on julkisen palvelun yhtiö, joka tuottaa meille kaikille laadukkaita palveluja, ja siksi oli tärkeää, että tämä työryhmä sai yksimielisen työn ja vakiinnutti aseman. Ja olen sanonut ennenkin, puhemies, että uskoisin, että kun jälkepäin Yle-historiaa kirjoitetaan, niin kyllä tämä työryhmä tulee varmaan siellä (Puhemies koputtaa) maininnan saamaan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 7/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 99/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2016 vp

Pöytäkirja PTK 95/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 28 §:n ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 21/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain ja tasa-arvovaltuutetusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 98/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.10.2016 pidettävään täysistuntoon.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 6.10.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola